

Sermo asceticus

Λόγος άσκητικός

Ὁ πόνος τοῦ λέγειν ἀναγκάζει με· ἡ δὲ ἀναξιώτης μου σιωπᾶν ἐπιτιμᾷ μοι. Καὶ αἱ μὲν ὀδύνας φθέγγασθαί με βιάζονται· αἱ δὲ ἁμαρτίαι μου σιγὴν ἔχειν κατεπεύγουσιν. Ἐπεὶ οὖν ἐκ τῶν ἐκατέρων συνέχομαι, μᾶλλον τὸ λαλῆσαι συμφέρει μοι, ἵνα ἄνεσιν λάβω τῶν ὀδυνῶν τῆς καρδίας μου· ἡ γὰρ ψυχὴ μου ἀλγεῖ καὶ οἱ ὀφθαλμοί μου ἐπιθυμοῦσι δάκρυα. Τίς οὖν δώσει τῇ κεφαλῇ μου ὕδωρ, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς μου πηγὴν δακρύων, ἵνα κλαύσωμαι ἡμέρας καὶ νυκτὸς περὶ τῶν τραυμάτων τῆς ψυχῆς μου, καὶ διὰ τὴν χαννότητα τῆς κατηχήσεως τῆς γινομένης ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν; Ὡς πλήρης ἐστὶ τραυμάτων ἡ ψυχὴ μου καὶ ἀγνοεῖ! Ἡ γὰρ ἀλαζονεία αὐτῆς οὐ συγχωρεῖ αὐτὴν κατανοῆσαι τοῖς τραύμασιν αὐτῆς, ἵνα ἰαθῇ. Μόνη δὲ κατήχησίς ἐστὶν ἡ γινομένη ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν· 123 οἱ μὲν γὰρ ἔλαμψαν, ὡς φωστῆρες, ἐν πάσῃ τῇ γῆ, πολιτευσάμενοι ἐν αὐτῇ, ἐν μέσῳ τριβόλων καὶ ἀκανθῶν, τῶν αἰρετικῶν καὶ ἀσεβῶν ἀνθρώπων, καθάπερ τίμιοι λίθοι καὶ πολυτελεῖς μαργαρίται· ὧν διὰ τὴν πολλὴν καὶ ἀγνήν αὐτῶν πολιτείαν, αὐτοὶ οἱ ἐχθροὶ μιμηταὶ αὐτῶν ἐγένοντο. Τίς γὰρ τὴν αὐτῶν βλέπων ταπεινοφροσύνην οὐ κατενύττετο, ἢ τὴν πραότητα καὶ ἡσυχίαν αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐξίστατο; Τίς φιλοχρήματος τὴν ἀκτημοσύνην αὐτῶν θεασάμενος, τοῦ κόσμου μισητῆς οὐκ ἐγένετο; Τίς ἄρπαξ καὶ ὑπερήφανος ἰδὼν αὐτῶν τὸ σεμνὸν τοῦ βίου, οὐ μετεβλήθη εἰς εὐθύτητα; Ποῖος πόρνος ἢ βέβηλος ἰδὼν αὐτοὺς εἰς προσευχὴν ἐστῶτας, οὐκ εὐθὺς σῶφρων καὶ ἀγνὸς ἀνεδείχθη; Τίς ὀργίλος ἢ θυμῶδης συντυχῶν αὐτοῖς οὐ μετεβλήθη εἰς πραύτητα; Ἐνταῦθα τοίνυν ἠγωνίσαντο κάκει ἀγάλλονται· ὅτιπερ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτοῖς, καὶ ἄνθρωποι ὤκοδομήθησαν. Ἡ δὲ ἡμετέρα κατήχησις καταλείψασα τὰς εὐθείας ὁδοὺς, διὰ κρημνῶν καὶ τραχειῶν βαδίζει· οὐ γὰρ ἐστὶν ὁ διὰ Θεὸν ἀναχωρῶν τῶν χρημάτων, οὐδὲ ὑποτασσόμενος διὰ τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. Οὐδεὶς πρᾶος καὶ ταπεινός 124 νόος, οὐδὲ ἡσυχός καὶ ὕβρεως ἀπεχόμενος ἢ λαιμαργίας ὑπομένων. Ἀλλὰ πάντες ὀργίλοι καὶ ἀντίλογοι, καὶ πάντες ὀκνηροὶ καὶ θυμῶδεις καὶ ἱματίων καλλωπισταί. Πάντες κενόδοξοί τε καὶ φιλόδοξοι, καὶ πάντες φίλαυτοι. Ὁ γὰρ ἐρχόμενος κατηχηθῆναι, πρὸ τοῦ κατηχηθῆναι διδάσκει· πρὸ τοῦ μαθεῖν, νομοθετεῖ· καὶ πρὸ τοῦ συλλαβίσαι, φιλοσοφεῖ. Πρὸ ὑποταγῆς, ὑποτάσσει· καὶ πρὶν ἢ κελευσθῆναι, κελεύει· καὶ πρὶν ἢ παρενεχθῆναι, νομοθετεῖ. Εἰ πρεσβύτης ἐστὶ, μετὰ αὐθαδεΐας κελεύει· εἰ δὲ νέος, ἀντιλέγει. Εἰ πλούσιός ἐστιν, εὐθέως τιμὴν ἀπαιτεῖ· εἰ πτωχός, περὶ ἀναπαύσεως ἐρωτᾷ. Εἰ ἐργάτης ἐστὶ, τοὺς δακτύλους τρυφεροῦς φιλοκαλεῖ. Τίς οὖν μὴ κλαύσῃ, ἀγαπητοί, τὴν ἡμετέραν κατήχησιν; Τῷ γὰρ κόσμῳ ἀποταξάμενοι, τὰ γῆινα φρονοῦμεν. Οἱ γηπόνοι κατεφρόνησαν τῆς γῆς, καὶ οἱ δοκοῦντες εἶναι πνευματικοὶ ἐδέθησαν ἐν αὐτῇ. Οὐκ οἶδαμεν ποῦ ἐκλήθημεν, ἀδελφοί· οὐδὲ εἰς τί ἤκαμεν, ἀγαπητοί. Εἰς ἐγκράτειαν ἐκλήθημεν, καὶ βρωμάτων ἐπιθυμοῦμεν φιλοκαλίαν· καὶ εἰς γυμνότητα ἤκαμεν, καὶ περὶ ἐσθῆτος φιλονεικοῦμεν. Εἰς ὑποταγὴν καὶ πραότητα ἐκλήθημεν, καὶ ἀγριαίνοντες ἀντιλέγομεν. 125 Ἀναγινώσκοντες οὐ γινώσκουμεν, καὶ ἀκούοντες εἰς τὰς ἀκοὰς οὐ παραδεχόμεθα. Ἐάν τις ἐν ὁδῷ ἄφρων περιτύχη φόνῳ, ἀλλοιοῦται τὸ πρόσωπον, καὶ τὴν καρδίαν πτοεῖται· ἡμεῖς δὲ τοὺς φονευθέντας Ἀποστόλους καὶ λιθοβοληθέντας Προφήτας ἀναγινώσκοντες, εἰκὴ ὑπολαμβάνομεν ταῦτα λέγεσθαι. Καὶ τί περὶ τῶν Προφητῶν λέγω καὶ Ἀποστόλων; Αὐτὸν τὸν Θεὸν Λόγον κρεμασθέντα ἐπὶ ξύλου διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν καὶ ἀναιρεθέντα ἀκούομεν, καὶ γελῶμεν μετεωριζόμενοι. Ὁ ἥλιος μὴ φέρων τὴν ὕβριν τοῦ Δεσπότη, τὴν φαιδρότητα εἰς σκότος μετέβαλε· καὶ

ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ σκότους τῆς κακίας ἡμῶν οὐ θέλομεν μεταβληθῆναι. Τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ, μηδὲν ἁμαρτήσαν, ἑαυτὸ διέρρηξεν, ἡμεῖς δὲ διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν οὐδὲ τὴν καρδίαν ἡμῶν θέλομεν κατανυγῆναι. Γῆ συνεχῶς φοβουμένη ἀπὸ προσώπου Κυρίου σαλεύεται ὑποκάτω ἡμῶν πρὸς φόβον ἡμέτερον, καὶ οὐδὲ οὕτω δεδίαμεν. Πόλεις κατεπόθησαν, καὶ τόποι ἠρημώθησαν ἀπὸ ὀργῆς τοῦ Θεοῦ, καὶ οὐδὲ οὕτως ἐδειλιάσαμεν. Ὁ ἥλιος ἅπαξ καὶ δις ἐν μεσημβρία ἐσκοτίσθη ἐφ' ἡμᾶς, καὶ οὐδὲ οὕτως ἐπτοήθημεν. Πόλεμοι Περσῶν καὶ βαρβάρων ἐκινήθη 126 σαν καὶ ἠρήμωσαν ἡμῶν τὴν χώραν, ἵνα ἡμεῖς τὸν Θεὸν φοβηθέντες εἰς μετάνοιαν ἔλθωμεν, χρήζοντες μετανοίας οὐχ ἡμερῶν ἀπλῶς ἢ μηνῶν, ἀλλὰ χρόνων πολλῶν, καὶ οὐδὲ οὕτω μετεβλήθημεν. Μετανοήσωμεν τοίνυν, ἀδελφοί, ἵνα τὸν Θεὸν ἰλεοποιησώμεθα ἐπὶ ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν. Παρακαλέσωμεν αὐτόν, ἐπειδὴ παρωξύναμεν αὐτόν. Ταπεινωθῶμεν, ἵνα ὑψώσῃ ἡμᾶς. Πενθήσωμεν, ἵνα παρακαλέσῃ ἡμᾶς. Ἀπορρίψωμεν ἀφ' ἡμῶν τὴν κακὴν συνήθειαν, καὶ ἐνδυσώμεθα τὴν ἀρετὴν, ὥσπερ ἱμάτιον, μάλιστα ἡμεῖς οἱ καταξιωθέντες εἰς τὴν ἀγγελικὴν ταύτην πολιτείαν. Ναί, ἀγαπητοί μου, λάβωμεν μέτρον καὶ κανόνα τὸν καλὸν ἐκεῖνον καὶ τέλειον τῶν πρὸ ἡμῶν πατέρων. Μὴ σήμερον ἐγκρατεύσῃ, καὶ αὔριον ἀριστοποιήσῃ, μήτε σήμερον ὕδωρ πιῶν, αὔριον οἶνον ζητήσῃ. Μὴ σήμερον ἀνυπόδετος, αὔριον δὲ τζάγγην ἢ καλίγην ἐπιζητεῖς. Μὴ σήμερον τρίχινα, καὶ αὔριον τρίμιτα. Μὴ σήμερον εὐτέλειαν, καὶ αὔριον καλλωπισμόν. Μὴ σήμερον πρᾶος καὶ ταπεινός, καὶ αὔριον ἀλαζών καὶ ὑπερήφανος. Μὴ σήμερον ἡσυχος καὶ ὑπήκοος, αὔριον δὲ ἀκατάστατος καὶ ἀντίλογος. Μὴ σήμερον ἐν κλαυθμῷ καὶ ὀδυρμῷ, καὶ αὔριον ἐν γέλωτι 127 καὶ ἀδιαφορία. Μὴ σήμερον χαμαικοιτήσῃ, καὶ αὔριον κλινοκοιτήσῃ· ἀλλὰ ἕνα κανόνα κάτεχε σεαυτῷ, ἀγαπητέ, δι' οὗ δυνήσῃ τῷ Θεῷ εὐαρεστήσαι καὶ σεαυτὸν καὶ τὸν πλησίον χρησιμεῦσαι. Εἰ δὲ σεαυτὸν νεκρώσεις καὶ μόνος εἶ, ἄκουε τοῦ Δεσπότη σου εἰπόντος· καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, <καὶ> ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. Εἰ δὲ ἀνάγκη σοί ἐστὶ διὰ παντὸς ὑπηρετεῖσθαι διὰ τὴν νέκρωσιν τοῦ σώματος, πρόσεχε μὴ τὸν πλησίον σου βλάβῃς. Διὰ δὴ τοῦτο οἱ τέλειοι Πατέρες, θεμελιώσαντες ἑαυτοὺς εἰς ἕνα κανόνα, τὸ ἐναρχθὲν αὐτοῖς ἐπιτελέσαντες ἕως τῆς τελευτῆς ἀνεμπόδιστον· μέχρι γὰρ τεσσαράκοντα ἢ πενήκοντα τὸν ἑαυτὸν οὐκ ἥλλαξαν κανόνα, τουτέστιν ἐγκράτειαν καλὴν καὶ ἀνεπίληπτον βρωμάτων τε καὶ γλώσσης, κρατήσαντες χαμαικοιτίαν τε καὶ ταπεινοφροσύνην, πραότητα καὶ πίστιν καὶ ἀγάπην, τὴν δέσιν τῆς τελείας καὶ πνευματικῆς οἰκοδομῆς· πρὸς ἐπὶ τούτοις τὴν ἀκτημοσύνην, καὶ τὴν ἀπὸ παντὸς γηΐνου πράγματος ἡσυχίαν, καὶ βίον σεμνόν, ἀγρυπνίαν τε καὶ εὐχήν, μετὰ κλαυθμοῦ καὶ κατανύξεως· τὸν δὲ γέλωτα, ἄχρι καὶ μειδιάματος· ἢ γὰρ ὑπερηφανία ὑπ' αὐτῶν 128 κατεπατήθη, καὶ ἡ ὀργὴ καὶ ὁ θυμὸς ἐν αὐτοῖς ψυγέντες ἐξέλιπον. Ὁ χρυσὸς καὶ ὁ ἄργυρος αὐτοῖς ἐξουδένωται, καὶ ἅπαξ ἀπλῶς ἑαυτοὺς ἐκάθαραν· διὸ καὶ ὁ Θεὸς ἐνοίκησεν εἰς αὐτούς, καὶ ἐδοξάσθη· καὶ οἷτε αὐτοὶ αὐτῶν, οἷτε ἀκούσαντες περὶ αὐτῶν, τὸν Θεὸν ἐδόξασαν. Καὶ γὰρ ἐὰν μὴ τις καθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ παντὸς πονηροῦ πράγματος, καὶ ῥυπαρῶν λογισμῶν, ἐπιθυμιῶν τε κακίστων καὶ ὀργῆς, τοῦ τε θυμοῦ καὶ φθόνου καὶ τῆς ὑπερηφανίας, τῆς τε κενοδοξίας καὶ μίσους καὶ τῆς ἀντιλογίας, καταλαλιάς τε καὶ φλυαρίας καὶ τῆς ἀδιαφορίας, καὶ τί πάντα νυνὶ κατὰ μέρος ἀπαριθμοῦμεν; Πάντων γὰρ ὧν μισεῖ ὁ Θεὸς ἅπαξ ἀπλῶς, ἵνα ἀποστραφῆς πόρρω ἀπέχη ἀπ' αὐτῶν, τότε ἐνοικήσει ἐν αὐτῷ ὁ Θεός. Εἰπέ γὰρ μοι, εἴ τις ἠβουλήθη ρίψαι σε ἐν βορβόρῳ, ὥστε διὰ παντὸς [ρίψαι] σε ἐκεῖ εἶναι, ἠνέσχου ἂν αὐτοῦ; Εἰ οὖν σὺ σκώληξ ὢν, οὐχ ὑπομένεις τοῦτο παθεῖν, πῶς ἀνέχει τὸν ἀμίαντον Θεόν, τὸν ἄχραντον, τὸν μόνον ἅγιον, τὸν ἐν ἁγίοις ἀναπαυόμενον, κατοικῆσαι ἐν σοί, ὄντι βορβόρῳ δυσωδίας ἀνάπλεω; Διὸ δὴ καθαρῶμεν ἑαυτοὺς, ἀγαπητοί, ἵνα ὁ Θεὸς ἐνοικήσῃ ἐν ἡμῖν, καὶ ἐπιτύχωμεν τῶν ἐπαγγελιῶν αὐτοῦ. Μὴ ἐνυβρίσωμεν τὸ ἅγιον αὐτοῦ ὄνομα τὸ 129 ἐπικληθὲν ἐφ'

ἡμᾶς. Μὴ βλασφημηθῆ δι' ἡμᾶς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Φεισώμεθα ἑαυτῶν, καὶ συνῶμεν ὅτι τὸ ὄνομα ἡμῶν συμφωνεῖ τῷ ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ· Χριστὸς γὰρ αὐτός, καὶ ἡμεῖς Χριστιανοὶ καλούμεθα. Ὁ Θεὸς τὸ Πνεῦμά ἐστι, καὶ ἡμεῖς πνευματικοὶ γενώμεθα. Ἐνθα γὰρ Πνεῦμα Κυρίου, ἐκεῖ ἐλευθερία. Σπουδάσωμεν ἐπιτυχεῖν τῆς ἐλευθερίας ταύτης. Ἐννοήσωμεν οἷας πολιτείας ἡμᾶς ἠξίωσεν. Ἐπιγνώμεν ὅτι εἰς γάμους ἑαυτοῦ ἐκάλεσεν ἡμᾶς. Ἀγαπήσωμεν καὶ ἑαυτούς, καθὼς ἡμᾶς αὐτὸς ἠγάπησε. Ποθήσωμεν αὐτόν, ἵνα ἡμᾶς δοξάσῃ. Προσέχετε ἑαυτοῖς, ἵνα μὴ διπλῆν δίκην ἀπαιτηθῶμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως· ἀναχωρήσαντες μὲν τοῦ κόσμου, τὰ δὲ τοῦ κόσμου φρονοῦμεν· καὶ χρημάτων καταφρονήσαντες, περὶ αὐτῶν μεριμνῶμεν· φυγόντες τὰ σαρκικὰ καὶ αὐτὰ διώκοντες. Φοβοῦμαι μὴ αἰφνιδίως ἐπιθῆ ἡμῖν ἡ ἡμέρα ἐκείνη, καὶ εὐρεθέντες γυμνοὶ καὶ ταλαίπωροὶ καὶ ἀπαρασκευάστοι, ἑαυτούς μεμψώμεθα. Τὸ αὐτὸ γὰρ ἔπαθον καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Νῶε· ἦσθιον καὶ ἔπινον· ἐγάμουν καὶ ἐγαμίσκοντο· ἐπώλουν, ἠγόραζον· ἄχρις οὗ ἔλθων ὁ κατακλυσμὸς ἅπαντας ἀπόλεσε. Θαυμαστὸν 130 γὰρ ἦν τὸ πρᾶγμα, ἀδελφοί, θεωροῦντες τὰ ἄγρια ζῶα συναγόμενα εἰς ἓν· ἐλέφαντας μὲν ἀπὸ Ἰνδικῆς καὶ Περούδος ἐρχομένους· λέοντας καὶ παρδάλεις μετὰ προβάτων καὶ αἰγῶν μιγάδας, καὶ μηδὲν ἀδικοῦντας· ἐρπετά τε καὶ πετεινὰ ἄνευ τινὸς διώκοντος ἐρχόμενα καὶ κύκλῳ τῆς κιβωτοῦ ἀυλιζόμενα· καὶ ταῦτα ἐπὶ ἡμέρας ἱκανάς· αὐτόν τε τὸν Νῶε μετὰ σπουδῆς κατασκευάζειν τὴν κιβωτόν, καὶ ἐμβοῶντα αὐτοῖς, μετανοεῖτε, καὶ οὐκ ἠνεύχοντο. Καὶ τὴν ἄθροισιν τὴν παράδοξον τῶν ἀλόγων καὶ ἀγρίων ζώων ὀρῶντες, οὐ κατενύγησαν εἰς τὸ σωθῆναι. Φοβηθῶμεν οὖν, ἀγαπητοί, ἵνα μὴ καὶ ἡμεῖς τὰ αὐτὰ πάθωμεν. Τὰ γὰρ γεγραμμένα λοιπὸν ἐπληρώθησαν, καὶ τὰ εἰρημένα σημεῖα τέλος ἔχει, καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι λείπον εἰ μὴ τὰ τοῦ ἐχθροῦ ἡμῶν τοῦ Ἀντιχρίστου. Εἰς γὰρ τὸ τέλος τῆς τῶν Ῥωμαίων βασιλείας δεῖ τὰ πάντα πληρωθῆναι. Ὁ τοίνυν θέλων σωθῆναι, σπουδασάτω· καὶ ὁ εἰς τὴν βασιλείαν βουλόμενος εἰσελθεῖν, μὴ ἀμελείτω. Ὁ θέλων ἐκ τῆς γεέννης τοῦ πυρὸς ῥυσθῆναι, νομίμως ἀθλησάτω· καὶ ὁ μὴ βουλόμενος βληθῆναι ἐν τῷ ἀκοιμήτῳ σκώληκι, νηφέτω. Ὁ θέλων ὑψωθῆναι, ταπεινούσθω· 131 καὶ ὁ βουλόμενος παρακληθῆναι, πενθείτω. Ὁ ἀγαπῶν εἰσελθεῖν εἰς τὸν νυμφῶνα καὶ ἀγαλλιασθῆναι, λαμπάδα φαιδρὰν καὶ ἔλαιον εἰς ἀγγεῖον ἀράτω. Ὁ προσδοκῶν εἰς τοὺς γάμους ἐκείνους κατακλιθῆναι, ἐσθῆτα λαμπρὰν κτησάσθω. Ἡ πόλις τοῦ Βασιλέως πλήρης εὐφροσύνης καὶ ἀγαλλιάσεως ἐστι, πλήρης φωτὸς καὶ γλυκασμοῦ, καὶ ἡδύτητα βρῦει μετὰ ζωῆς αἰωνίου τοῖς κατοικοῦσιν ἐν αὐτῇ. Εἴ τις οὖν ἀγαπᾷ συμπολίτης γενέσθαι τοῦ Βασιλέως, ὀξυποδησάτω· ἡ γὰρ ἡμέρα κέκλικε, καὶ οὐδεὶς οἶδε τί ἀπαντήσῃ ἐν τῇ ὁδῷ. Καθάπερ γὰρ τις ὁδοιπόρος ἐπιστάμενος τὸ μακρὸν τῆς ὁδοῦ, ἀναπεσὼν καθεύδει ἕως πρὸς ἐσπέραν· εἴτα ἔξυπνος γενόμενος, βλέπει τὴν ἡμέραν κεκλικυῖαν· καὶ ἀρξαμένου αὐτοῦ βαδίζειν, ἄφνω νεφέλη, χάλαζα καὶ βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ θλίψεις πανταχόθεν, διὰ τὸ μήτε εἰς τὴν μονὴν αὐτὸν φθάνειν, μήτε εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ ὑποστρέφειν δύνασθαι· οὕτω καὶ ἡμεῖς, ἐὰν ἀμελήσωμεν ἐν τῷ καιρῷ τῆς μετανοίας, ταῦτ' οὐ πεισόμεθα· πάροικοι γὰρ ἐσμεν καὶ παρεπίδημοι. Σπουδάσωμεν οὖν μετὰ πλοῦτου εἰς τὴν πόλιν ἡμῶν εἰσελθεῖν καὶ πατρίδα. Ἐμποροὶ ἐσμεν πνευματικοί, ἀδελφοί, ζητοῦντες τὸν πολῦτιμον μαργαρίτην, ὅς 132 ἐστι Χριστὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, καύχημά τε καὶ θησαυρὸς ἄσυλος. Διὸ μετὰ πολλῆς σπουδῆς κτησώμεθα αὐτόν. Μακάριος καὶ τρισμακάριος, ὅς ἐσπούδασε κτήσασθαι αὐτόν, πανάθλιος δὲ ὁ ἀμελήσας τὸν Κτίστην τῶν ἀπάντων ἡμῶν κτήσασθαι, κτηθῆναι δὲ ὑπ' αὐτοῦ. Ἄγνοεῖτε, ἀδελφοί, ὅτιπερ κλημὰ ἐσμεν τῆς ἀληθινῆς ἀμπέλου, ἥτις τυγχάνει ὁ Κύριος; Ὅρατε οὖν μή τις ἄκαρπος εὐρεθῆ. Ὁ γὰρ τῆς ἀληθείας Πατὴρ ἐστὶν ὁ γεωργός. Ἐργάζεται δὲ τὴν ἀμπελον ταύτην, καὶ τοὺς μὲν φέροντας καρπὸν φιλοκαλεῖ, ἵνα πλείονα φέρωσι· τοὺς δὲ μὴ ποιοῦντας καρπὸν ἐκκόπτει καὶ ἔξω τοῦ

ἀμπελώνος ῥίπτει, ἵνα πυρὶ καυθῶσι. Προσέχετε οὖν ἑαυτοῖς μὴ ἄκαρποι εὐρεθῆτε, καὶ ἐκκοπέντες τῷ πυρὶ παραδοθῆτε. Ὁμοίως σπόρος ἐσμὲν καλός, ὃν ἔσπειρεν ὁ Ποιητὴς οὐρανοῦ καὶ γῆς, Χριστὸς ὁ οἰκοδεσπότης. Ὁ ἀμητὸς ἰδοὺ ἔφθασε καὶ οἱ ἀμήσοντες τὰ δρέπανα μετὰ χειρᾶς ἔχουσι, τὸ νεῦμα τοῦ Δεσπότητος περιμένοντες. Βλέπετε τοίνυν μὴ τις εὐρεθῆ ζιζάνιον, καὶ εἰς δεσμὰ δεθείς κατὰ τῷ αἰωνίῳ πυρὶ. 133 Οὐ συνίετε, ἀδελφοί μου, ὅτιπερ φοβερὸν μέλλομεν διαπερᾶν πέλαγος; Οἱ οὖν τέλειοι καὶ σοφοὶ ἔμποροι ἔτοιμοι, ἔχοντες τὴν ἐμπορίαν μετὰ χειρᾶς, ἐκδέχονται πνεῦσαι αὐτοῖς τὸν ἄνεμον, ἵνα διαπεράσαντες φθάσωσιν εἰς τὸν τῆς ζωῆς λιμένα. Ἐγὼ δὲ καὶ οἱ ὅμοιοί μου ἀδιαφοροῦντες καὶ μετεωριζόμενοι, μηδὲ ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτῶν τιθέμενοι τοῦτο περαιωθῆναι τὸ πέλαγος, φοβοῦμαι, μὴ πνεύση αἰφνιδίως ὁ ἄνεμος, καὶ εὐρεθῶμεν ἀπαρασκευάστοι, καὶ δήσαντες βάλωσιν ἡμᾶς ἐν τῷ πλοίῳ, καὶ κλαύσωμεν ἐκεῖ τὰς ἡμέρας τῆς ῥαθυμίας ἡμῶν, ὁρῶντες ἐτέρους ἀγαλλιῶντας καὶ εὐφραινομένους, ἑαυτοὺς δὲ ἐν ὀδύνῃ· ἐν γὰρ τῷ λιμένι ἐκείνῳ, ἕκαστος ἐν τῷ οἰκείῳ πλούτῳ καὶ τῇ ἑαυτοῦ καυχᾷ ἐμπορία. Οὐκ οἴδατε, ἀγαπητοί, ὅτι εἰς τοὺς γάμους τοῦ νυμφῶνος αὐτοῦ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ Βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων; Τί ἀμελοῦμεν καὶ οὐ σπουδάζομεν ἐντεῦθεν ἐσθῆτα λαμπρὰν καὶ λαμπάδας φαιδρὰς καὶ ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις ἡμῶν λαβεῖν; Οὐ λογίζεσθε ὅτι γυμνὸς οὐδεὶς εἰσέρχεται ἐκεῖ; Ἐὰν δὲ προπετεύσῃται τις εἰσελθεῖν μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου, ἐπίστασθε τί πάσχη ὁ τοιοῦτος· κελεύσαντος γὰρ τοῦ Βασιλέως, δεσμεύουσιν αὐτοῦ πόδας καὶ χεῖρας, καὶ ἐκβάλλεται εἰς τὸ σκότος τὸ 134 ἐξώτερον, ὅπου ἐστὶν ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Φοβοῦμαι, ἀγαπητοί, μὴ τὰ πάθη τῆς σαρκὸς ἐκβάλωσιν ἡμᾶς ἔξω τοῦ νυμφῶνος, ἔξωθεν σχηματισθέντας· τὸ γὰρ σχῆμα τὸ ἔξωθεν διδάσκει ποῦ ἡμῶν ἐστὶν ἡ καρδιά καὶ ὁ νοῦς. Ὁ καλλωπισμὸς καὶ ἡ φιλοκαλία τῆς ἐσθῆτος δείκνυσιν ὅτι γυμνοὶ ἐσμὲν τῆς δόξης ἐκείνης, φρονοῦντες τὰ γήϊνα· καὶ ἡ φιλοδοξία σημαίνει ὅτι κενόδοξοι ἐσμὲν. Ἡ τε τῶν βρωμάτων ἠδύτης δείκνυσιν ὅτι γαστρίμαργοι ἐσμὲν· καὶ ἡ ῥαθυμία δηλοῖ ὅτι ὀκνηροὶ ἐσμὲν· καὶ ἡ φιλοκτημοσύνη ὅτι τὸν Χριστὸν οὐ ποθοῦμεν. Ὁ φθόνος ἀπαγγέλλει ὅτι ἀγάπην οὐκ ἔχομεν ἐν ἑαυτοῖς· καὶ τὸ νίπτεσθαι τοὺς πόδας καὶ τὸ πρόσωπον σημαίνει ὅτι δουλοπαθεῖς ἐσμὲν. Διὰ γὰρ τῆς γλώττης κηρύττεται, ἡ καρδιά τίνα ποθεῖ· ἃ δὲ ἡ καρδιά ποθεῖ, ἡ γλῶττα μελετᾷ. Διὰ τῶν χειλέων τὰ κρύφια τῆς καρδίας ἡμῶν ἐλέγχεται· ἐπειδὴ ἠνοικταὶ τὸ στόμα, μὴ ἔχον θύραν μήτε φυλακὴν, ἐκπορεύεται ἡμῶν ὁ λόγος ἀδιαφόρως, καὶ διὰ τῶν λόγων συλᾶται ἡμῶν ἡ καρδιά. Τὸ γὰρ στόμα μὴ φυλάσσει μυστήρια καρδίας, κλέπτει τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῆς, καὶ νομίζουσα ἔνδον εἶναι ἑαυτῆς, διὰ τοῦ στόματος πομπεύεται ἡ δοκοῦσα μὴ ὁραῖσθαι. Ἡ τῆς κατα 135 λαλιᾶς ἠδύτης σημαίνει ὅτι πλήρεις μίσους ἐσμὲν. Μὴ οὖν πλανηθῆ τις τῇ ἔξωθεν εὐλαβείᾳ, ἑαυτὸν γὰρ ἀπατᾷ καὶ τὸν ἀδελφόν, οἰόμενος τῇ ἔξω πείθειν εὐλαβείᾳ. Διὰ τῆς ἀναστροφῆς δείκνυσιν τὸ ψεῦδος τῆς εὐλαβείας αὐτοῦ. Εἰ θέλεις μαθεῖν τὰς ἐνθυμήσεις τῆς καρδίας, πρόσσελθε τῷ στόματι, καὶ ἐξ αὐτοῦ μαθήσῃ περὶ τίνος ἔχει τὴν φροντίδα καὶ τὴν σπουδὴν· περὶ τῶν γηϊνῶν ἢ περὶ τῶν ἐπουρανίων· περὶ τῶν πνευματικῶν ἢ περὶ τῶν σαρκικῶν· περὶ ἡδονῆς ἢ περὶ ἐγκρατείας· περὶ πολυκτημοσύνης ἢ περὶ ἀκτημοσύνης· περὶ ταπεινοφροσύνης ἢ περὶ ὑψηλοφροσύνης· περὶ ἀγάπης ἢ περὶ μίσους. Ἐκ γὰρ τοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας προσφέρει τὸ στόμα τοῖς προσιούσι τὰ ἐδέσματα· καὶ τῆς γλώττης ἡ μελέτη δείκνυσιν τίνα ποθεῖ ἡ καρδιά· τὸν Χριστὸν ἢ τὰ τοῦ παρόντος αἰῶνος. Ἡ τε ἀόρατος ψυχὴ, διὰ τῶν τοῦ σώματος πράξεων, ὁραῖται ποία ἐστὶν ἀγαθὴ ἢ κακὴ· ἀγαθὴ μὲν ἐστὶ φύσει, μεταβάλλεται δὲ εἰς κακίαν διὰ τὴν αὐτεξούσιον προαίρεσιν. Ἄλλ' ἴσως ἐρεῖ τις τὰ πάθη φυσικὰ εἶναι, καὶ ὅτι ἀνέγκλητοὶ εἰσὶν οἱ πράσσοντες αὐτά. Πρόσεχε σεαυτῷ μὴ τὴν καλὴν δημιουργίαν τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀγαθοῦ 136 ἀγάγῃς εἰς ἔγκλημα· ἐποίησε γὰρ αὐτὸς τὰ πάντα καλὰ λίαν, καὶ τὴν φύσιν ἅπασιν τοῖς ἀγαθοῖς περιεκόσμησεν. Εἴ τις τοίνυν πεινᾷ, οὐκ

ἐγκαλεῖται ἐσθίων μεμετρημένως· ἐπειδὴ κατὰ φύσιν ἐπείνησε. Διψᾷ τις ὁμοίως; Οὐκ ἐγκαλεῖται πῶν αὐτάρκες· φυσικὴ γάρ ἐστιν ἡ δίψα. Καθεύδει τις; Οὐκ ἐγκαλεῖται, εἰ μὴ ἀμέτρως καθεύδει, καὶ ἑαυτὸν χαννῶσας παραδῶ τῷ ὕπνῳ ὥστε τῇ συνηθείᾳ τοῦ ἀμέτρου ὕπνου νικηθῆναι τὴν φύσιν· ἢ γὰρ φύσις καὶ ἡ συνήθεια κήρυκες ὑπάρχουσι τῶν ἑκατέρων μερῶν· ἢ φύσις δείκνυσι τὴν δουλαγωγίαν, καὶ ἡ συνήθεια σημαίνει τὴν προαίρεσιν· ἐκ τῶν ἀμφοτέρων γὰρ συνίσταται ὁ ἄνθρωπος. Ἡ προαίρεσις αὐτεξούσιος ὑπάρχουσα, ὥσπερ γεωργός τις ἐστίν, ἐγκεντρίζουσα ἡμῶν τῇ φύσει συνηθείας κακὰς καὶ ἀγαθὰς, καθὼς βούλεται. Τὰς μὲν κακὰς οὕτως ἐγκεντρίζει· διὰ τῆς πείνης τὴν γαστριμαργίαν· διὰ τοῦ δίψους τὴν πολυποσίαν· διὰ τοῦ ὕπνου τὴν χαννότητα· διὰ τε τοῦ βλέμματος τὴν κακὴν ἔννοιαν καὶ δι' ἀληθείας τὸ ψεῦδος. Ὅμοίως ἐγκεντρίζει τὰς ἀγαθὰς ἀρετὰς οὕτω· διὰ τῆς βρώσεως τὴν ἐγκράτειαν, καὶ διὰ τοῦ δίψους τὴν ὑπομονὴν· διὰ τοῦ ὕπνου τὴν ἀγρυπνίαν, καὶ τὴν ἀλήθειαν διὰ τοῦ ψεύδους· τὴν τε σωφροσύνην διὰ τοῦ βλέμματος. 137 Ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ὥσπερ γεωργός ἢ προαίρεσις ἡμῶν, καθὼς ἔφην, τυγχάνουσα, ἐκριζοῖ τὰς κακὰς συνηθείας· ἐγκεντρίζει δὲ τὰς ἀγαθὰς, νικῶσα τὴν φύσιν. Ἡ γῆ τῆς ἐργασίας ἡμῶν ἐστίν ἢ φύσις· γεωργός δὲ ἢ προαίρεσις. Αἱ θεῖαι Γραφαὶ σύμβουλοι καὶ διδάσκαλοι, διδάσκουσαι τὸν ἡμέτερον γεωργὸν ποίας μὲν συνηθείας κακὰς ἐκριζώσῃ, ἀρετὰς δὲ ἀγαθὰς ἐμφυτεύσῃ. Ὅσον ἂν μέντοι νηφάλειος καὶ σπουδαῖος ἡμῶν ἦν ὁ γεωργός, ἐκτὸς τῆς τῶν θεῶν Γραφῶν διδασκαλίας ἄτονός τις καὶ ἰδιώτης ἐστίν. Ἡ γὰρ τῶν θεῶν Γραφῶν νομοθεσία δίδωσιν αὐτῷ σύνεσιν καὶ δύναμιν, ἀρετὰς τε ἀγαθὰς ἐκ τῶν οἰκείων κλάδων, ἵνα ἐγκεντρίσῃ τῷ τῆς φύσεως ξύλῳ· πίστιν μὲν ἐν τῇ ἀπιστίᾳ καὶ ἐλπίδα ἐν τῇ ἀνελπιστίᾳ, ἀγάπην ἐν τῷ μίσει καὶ γνῶσιν ἐν τῇ ἀγνωσίᾳ, σπουδὴν ἐν τῇ ἀμελείᾳ καὶ δόξαν καὶ ἔπαινον ἐν τῇ ἀδοξίᾳ, ἀθανασίαν δὲ ἐν τῇ θνητότητι καὶ θεότητα ἐν τῇ ἀνθρωπότητι. Ἐὰν δὴποτε βουλευθῆι ὁ ἡμέτερος γεωργός, τῇ ἑαυτοῦ αὐθαδεΐᾳ, ἐγκαταλείψῃ τὸν διδάσκαλον καὶ σύμβουλον αὐτοῦ, φημί δὴ τὰς θεῖας Γραφάς, εὐρίσκειται πλανώμενος· καὶ εὐρίσκων ἐννοίας πονηράς, συνάγων τε συνηθείας ἀνοήτους καὶ ἐγκεντρίζων ἐν τῇ φύσει τὰ ἐκτὸς τῆς φύσεως, ἀπιστίαν λέγω δὴ καὶ ἀγνωσίαν, μίσος τε καὶ φθόνον καὶ τὴν ὑπερηφανίαν, κενοδοξίαν τε καὶ φιλοδοξίαν 138 ξίαν καὶ γαστριμαργίαν, φιλονεικίαν τε καὶ ἀντιλογίαν καὶ ἕτερα πολλὰ τοιαῦτα· ἐγκαταλιπὼν γὰρ τὸν Νομοθέτην, ἐγκαταλιμπάνεται ὑπ' αὐτοῦ. Ἐὰν δὲ μεταμεληθῆις καταγνῶ ἑαυτοῦ, προπεσὼν τῷ Νομοθέτῃ καὶ εἰπὼν· ἡμάρτον, ἐγκατέλιπόν σε· παραχρῆμα τῇ οἰκείᾳ φιλανθρωπίᾳ ὁ Νομοθέτης προσδέχεται αὐτόν, παρέχει δὲ αὐτῷ σύνεσιν καὶ δύναμιν ἀγαθὴν, ἐργάζεσθαι πάλιν ἐκ δευτέρου τὴν γῆν τῆς φύσεως αὐτοῦ, ἐκριζωσαί τε ἐξ αὐτῆς τὰς κακὰς συνηθείας, καὶ ἀντιφυτεῦσαι ἀρετὰς ἀγαθὰς. Ἀλλὰ καὶ στεφάνους παρέχει αὐτῷ, καὶ ἐπαίνους δωρεῖται αὐτῷ. Οὕτως, οἷον πεινᾷ κατὰ φύσιν, ἀλλ' ἐγκρατεύεται· διψᾷ, ἀλλ' ὁμοίως ὑπομένει· ἐπιθυμεῖ, ἀλλὰ σωφρονεῖ· βαρεῖται τῷ ὕπνῳ ἢ τῷ ὄκνῳ συνέχεται εἰς δοξολογίαν τοῦ Δεσπότου, ἀλλ' ἀγρυπνῶν βιάζεται ἑαυτὸν εἰς τὴν ὑμνωδίαν τοῦ Θεοῦ. Καὶ οὕτως στεφανοῦται νικῆσας τὴν φύσιν καὶ κτησάμενος τὰς ἀρετὰς. Δόξα τοίνυν τῇ αὐτοῦ φιλανθρωπίᾳ, καὶ ἐξομολόγησις τῇ αὐτοῦ ἀγαθότητι, καὶ προσκύνησις τῇ εὐσπλαγχνίᾳ αὐτοῦ. Ποῖος οὕτω πατὴρ οἰκτίρμων; Ποῖος οὕτω πατὴρ ἐλεήμων; Ποῖος δὲ πατὴρ οὕτως ἀγαπᾷ, καθὼς ὁ ἡμέτερος Δεσπότης, ὁ ἀγαπῶν ἡμᾶς τοὺς αὐτοῦ δούλους; Πάντα παρέχει καὶ πάντα οἰκονομεῖ 139 ὑπερεκπερισσοῦ. Ἰᾶται τῶν ψυχῶν ἡμῶν τὰ τραύματα, καὶ μακροθυμεῖ ὑπ' ἡμῶν ἀθετούμενος. Θέλει πάντας κληρονόμους ἡμᾶς τῆς αὐτοῦ βασιλείας γενέσθαι. Θέλει δὲ καὶ τὴν προαίρεσιν ἡμῶν ἐπαινεῖσθαι ὑπ' αὐτοῦ, τὰ εὐχερῆ νοσήματα καὶ εὐτελεῖ ἰωμένην· τὰ γὰρ βαρῆα καὶ δυσίατα αὐτὸς θεραπεύει. Ἰᾶται μὲν τοῦ ὀκνηροῦ τὰ τραύματα διὰ τὸ ἀνοίγειν αὐτόν εἰς δοξολογίαν τὸ στόμα. Καὶ τοῦ ἀμαρτωλοῦ ἀφήσῃ τὰς ἀμαρτίας ἐπὶ τὸ εἰς προθυμίαν διεγεῖραι αὐτόν. Τοῦ ἀσθενοῦς ὑπακούει

ταχέως, ἵνα μὴ ὀλιγοψυχήσῃ· τοῖς δὲ μακροθύμοις καὶ ὑπομονητικῶς κρούουσι τὰς θύρας παρέχει τὰ συναμφοτέρα, τὴν τε ἴασιν καὶ τὸν μισθόν. Ἡδύνατο μὲν γὰρ ἰάσασθαι τῶν ψυχῶν ἡμῶν πάντα τὰ τραύματα, καὶ μεταβαλεῖν ἡμᾶς βιαίως εἰς ἀγαθότητα, ἀλλ' οὐ βούλεται, ἵνα ἡμῶν ἢ προαίρεσις μὴ στερηθῇ τῶν ἐπαίνων αὐτοῦ. Ἡμεῖς τοίνυν ἀμελοῦμεν ἐπικαλεῖσθαι αὐτὸν εἰς βοήθειαν ἡμῶν καὶ ἀντίληψιν, αὐτοῦ ἡμᾶς ἀγαπῶντος καὶ οἰκτίροντος. Αὐτὸς ἡμᾶς ἐλυτρώσατο καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς διανοίας ἡμῶν ἐφώτισεν. Αὐτὸς παρέσχεν ἡμῖν τὴν εἰς αὐτὸν γνῶσιν, καὶ ἔγευσεν ἡμᾶς τῆς γλυκύτητος, ἵνα ζητῶμεν αὐτὸν ἀνελλιπῶς. Μακάριος ὁ γευσάμενος τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, καὶ παρασκευάσας αὐτὸν 140 αἰεὶ πεπληρῶσθαι· αὐτὸς γὰρ πληρωθεὶς τῆς τοιαύτης ἀγάπης, ἑτέραν οὐκ ἐπιδέχεται ἀγάπην ἐν ἑαυτῷ. Ἀγαπητοί, τίς μὴ ἀγαπήσῃ τὸν τοιοῦτον Δεσπότην; Τίς μὴ προσκυνήσῃ καὶ ἔξομολογήσῃ τῇ αὐτοῦ ἀγαθότητι; Ποίαν δὲ ἀπολογία ἐχομεν ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἐὰν ἀμελήσωμεν; Ἡ τί ἐροῦμεν αὐτῷ, ὅτι οὐκ ἠκούσαμεν; Ἡ ὅτι οὐκ ἔγνωμεν καὶ οὐκ ἐμάθομεν; Τί ἦν ποιῆσαι αὐτὸν καὶ οὐκ ἐποίησεν ἡμῖν; Ἐκ τοῦ ἀμετρήτου ὕψους καὶ εὐλογημένου κόλπου τοῦ Πατρὸς οὐχὶ κατέβη πρὸς ἡμᾶς; Ἀόρατος ὑπάρχων οὐχ ὠράθη ἡμῖν; Καὶ πῦρ ἀθάνατον ὦν, οὐκ ἐσαρκώθη δι' ἡμᾶς; Καὶ οὐκ ἐρραπίσθη, ἵνα ἡμᾶς ἐλευθερώσῃ; Ὡς τοῦ θαύματος πλήρους φόβου τε καὶ τρόμου. Χεῖρ πηλίνη πλασθεῖσα ἐκ τοῦ χοῦ τῆς γῆς ῥάπισμα δέδωκε τῷ δημιουργήσαντι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. Ἡμεῖς δὲ οἱ ἄθλιοι καὶ ταλαίπωροι, χοῖκοὶ καὶ θνητοὶ καὶ σποδὸς ὑπάρχοντες, ἕως λόγου ἀλλήλους οὐ βαστάζομεν. Ἀθάνατος ὦν, οὐκ ἐθανατώθη δι' ἡμᾶς, ἵνα ἡμᾶς ζωοποιήσῃ; Οὐκ ἐτάφη, ἵνα ἡμᾶς ἐγείρῃ σὺν αὐτῷ; Ἐκ τῶν δεσμῶν τοῦ Ἐχθροῦ ἔλυσεν ἡμᾶς καταδήσας ἐκεῖνον καὶ δοὺς ἡμῖν πατεῖν ἐπάνω αὐτοῦ. Ἐπεκαλεσάμεθά ποτε, καὶ οὐκ ἐπὶ 141 κούσεν ἡμῶν; Ἐκρούσαμεν, καὶ οὐκ ἤνοιξεν ἡμῖν; Εἰ δὲ καὶ ἐβράδυνέ ποτε, ὑπὲρ τοῦ πλεονάσαι τὸν μισθὸν ἡμῶν. Τί δὲ ἀπετάξω τῷ κόσμῳ, ἀγαπητέ, εἰ ἔτι ἀνάπαυσιν κοσμικὴν ἐπιζητεῖς; Ἀντὶ γυμνότητος, ἐσθῆτα, καὶ ἀντὶ δίψους, οἰνοποσίαν ἐπιζητῶν; Εἰς πόλεμον κληθεῖς, χωρὶς ὄπλων τοῖς ἐχθροῖς θέλεις παρατάξασθαι. Ἀντὶ ἀγρυπνίας, ὕπνω καταφερόμενος, καὶ ἀντὶ κλαυθμοῦ καὶ ὀδυρμοῦ, γέλωτα προῖέμενος, καὶ ἀντὶ ἀγάπης, μῖσος πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἔχων. Εἰς ὑποταγὴν, καὶ σὺ ἀντιλέγεις· εἰς κληρονομίαν ἐκλήθης τῆς αὐτοῦ βασιλείας, καὶ σὺ τὰ γῆϊνα φρονεῖς· ἀντὶ ταπεινοφροσύνης καὶ πραότητος, ἀλαζονείαν καὶ ὑπερηφανίαν περιφέρων. Τί οὖν ἐρεῖς αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ; Ὅτι ἐταπεινώθη διὰ σέ, ἢ ἐπτώχευσα καὶ ἐγυμνήτευσσα καὶ ἐπέινασα ἢ ἐδίψησα, ἀγαπήσας σέ ὅλη μου ψυχῇ, καὶ τὸν πλησίον ὡς ἑμαυτόν; Μὴ ἀγνοήσης, ὅτι οἱ λόγοι σου καὶ οἱ λογισμοὶ σου οὐκ εἰσὶν ἀνάγραπτοι, καὶ ἡ συνείδησις δέ σου συνεργὸς ὅτι, ἐὰν ψεύδῃ, οὐκ ἐλέγξει σε. Ἡ οὐκ οἶδας ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις, σὺν φόβῳ καὶ τρόμῳ πολλῷ, παρίσταται τῷ βήματι αὐτοῦ, χίλια χιλιάδες καὶ μύρια μυριάδες Ἀγγέλων κύκλῳ αὐτοῦ; Καὶ σὺ λο 142 γίζῃ ψεύδεσθαι καὶ εἰπεῖν, ὡς ταῦτα πάντα ὑπέμεινα διὰ σέ; Βλέπε μὴ πολλὴν δίκην ἀποτίσης ὑπὲρ τῶν πονηρῶν σου πράξεων, καὶ ὑπὲρ τοῦ ψεύδους. Νῆψον τοίνυν ἐκ τοῦ ὕπνου σου, καὶ ἐλθέ εἰς ἑαυτόν. Ἀπόσεισαι τοὺς λογισμοὺς σου, καὶ ἴδε ὅτι ἡ ἡμέρα κέκλικε. Σύνες δὲ καὶ τοῦτο, ὧ ἀδελφέ, ὅτι οἱ χθὲς σὺν ἡμῖν ὄντες ἀδελφοὶ ἡμῶν, καὶ λαλοῦντες ἡμῖν, οὐκ εἰσι μεθ' ἡμῶν σήμερον· ἐκλήθησαν πρὸς τὸν Κύριον αὐτῶν τε καὶ ἡμῶν, ἵνα ἐπιδείξῃ ἕκαστος αὐτῷ τὴν ἑαυτοῦ ἐμπορίαν. Ἴδου δὴ, καταμάθετε τὰ τῆς χθὲς ἡμέρας καὶ τὰ τῆς σήμερον· πῶς ἡ μὲν χθὲς, ὡσπερ ἄνθος πρωϊνόν, παρῆλθεν· ἡ δὲ σήμερον, ὡσπερ σκιά δειλινή. Ἐπισκόπησον δὲ καὶ τὰ τῆς ἐμπορίας σου, εἰ προκόπτει κατὰ Θεόν. Ὡσπερ γὰρ ὀξυδρόμος, αἱ ἡμέραι ἡμῶν παρέρχονται. Μακάριος οὖν ὁ ἐμπορευσάμενος τὴν ἑαυτοῦ ἐμπορίαν, ἡμέραν καὶ ἡμέραν, καὶ συνάγων εἰς ζωὴν αἰώνιον. Τί δὲ σὺ ἀμελεῖς, ὧ ἀγαπητέ; Τί ῥαθυμεῖς; Τί δὲ ἐμεθύσθης τῇ ἀκηδία, ὡς ἀπὸ οἴνου; Τί παροξύνῃ ἐν ἑαυτῷ; Μονὴν γὰρ ἔχεις ποιῆσαι ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ;

Καθάπερ γάρ τινες ὁδοιπόροι δύο ἐν ὁδῷ συντυχόντες ἀλλήλοις, ἀπερχόμενος ἕκαστος αὐτῶν εἰς τὸν ἴδιον οἶκον, ἐσπέρας δὲ αὐτοὺς καταλαβούσης 143 ἔμειναν ἀμφοτέροι εἰς ἣν ἔφθασαν μονήν, καὶ πρωΐας γενομένης διεχωρίσθησαν 143 ἀπ' ἀλλήλων· ἐπίσταται δὲ ἕκαστος αὐτῶν τί ἔχει ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ· ἦτοι πλοῦτον, εἴτε πενίαν, εἴτε ἀνάπαυσιν, εἴτε θλίψιν. Οὕτως ἐσμέν καὶ ἡμεῖς ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ. Μονῇ γὰρ ἔοικεν ὁ βίος οὗτος· ἐξ αὐτοῦ δὲ χωριζόμεθα εἰς τὸν ἴδιον τόπον ἀπιόντες, ἐπιστάμενοι τί ἔχομεν ἔμπροσθεν ἡμῶν. Ἐκαστος γὰρ οὐκ ἀγνοεῖ τί προέπεμψεν εἰς τὸν οὐρανόν· οἷόν τι λέγω ἢ εὐχὴν μετὰ δακρύων ἢ ἀγρυπνίαν καθαρὰν ἢ ψαλμωδίαν μετὰ κατανύξεως ἢ ἐγκράτειαν μετὰ ταπεινοφροσύνης ἢ ἀποταγὴν τῶν γηϊνῶν πραγμάτων ἢ ἀγάπην ἀνυπόκριτον καὶ ἐπιπόθησιν τοῦ Χριστοῦ. Εἰ προέπεμψας ταῦτα, θάρσει, ὅτι εἰς ἀνάπαυσιν ἀπέρχῃ· εἰ δὲ οὐδὲν τούτων προέπεμψας, τί ἐν τῇ μονῇ παροξύνῃς τὸν πλησίον; Πρωτῷ γὰρ ἔχεις χωρισθῆναι ἀπ' αὐτοῦ. Τί δὲ ὑπερηφανεύῃ ἢ τί ἀλαζονεύῃ; Τί δὲ εἴ περίλυπος, μὴ θέλων αὐτὴν βαστάζειν τὴν μονὴν καθ' ἑαυτοῦ; Τί δὲ φροντίζεις περὶ χιτῶνος καὶ περιβολαίου ἢ τροφῆς; Ὁ διδοὺς τοῖς κτήνεσι τροφήν αὐτῶν σὲ οὐκ ἂν θρέψειε τὸν δοξολογούντα αὐτόν; Ὁ προσδοκῶν κληρονόμος τῆς αὐτοῦ βασιλείας γενέσθαι περὶ χιτῶνος καὶ περιβολαίου φροντίζεις; Ὁ τῷ κόσμῳ νεκρώσας ἑαυτὸν τὰ 144 γῆϊνα φρονεῖς; Τί τὸν Ἰατρὸν παροξύνεις, μὴ θέλων ἰαθῆναι; Τῷ καιρῷ τῆς ἰάσεώς σου τὰ τραύματά σου κρύβεις, καὶ τῷ Ἰατρῷ ἐγκαλεῖς, ὅτι οὐκ ἰάσατό σε; Καιρὸς μετανοίας δίδοται σοι καὶ τῆς μετανοίας ἀμελεῖς; Τί οὖν ἐγκαλεῖς τῷ Νομοθέτῃ, ὅτι ἐπήγαγε τὸν θάνατον, σοῦ καταφρονοῦντος; Μὴ ἐρεῖς τῷ θανάτῳ, ἕασόν με, ἵνα μετανοήσω; Νῆψον, ἀγαπητέ, νῆψον· ὡς παγὶς γὰρ ἐπελεύσεται ἐπὶ σὲ ἡ ὥρα ἐκείνη. Καὶ τότε ἔκκληξις λάβῃ τὴν σὴν διάνοιαν, λέγων, πῶς μετεωριζομένου μου παρῆλθον αἱ ἡμέραι μου; Καὶ πῶς ἐν λογισμοῖς ἀκαίροις παρῆλθον οἱ χρόνοι μου; Καὶ τί τὸ ὄφελος ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θανάτου ταῦτα λογίζεσθαι, μὴ συγχωρυμένου σου ἔτι ἀναστραφῆναι ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ; Θὲς τοιγαροῦν τὸν νοῦν σου εἰς τὰ λεγόμενα. Εἰσελθέτω εἰς τὰς ἀκοάς σου τὰ παρὰ τοῦ Κυρίου εἰρημένα, εἴ γε πιστεύεις αὐτῷ· ἔφη γὰρ ὅτι καὶ περὶ ἀργοῦ λόγου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀποδώσομεν τὸν λόγον. Ἰκανὸς δὲ οὗτος ὁ λόγος, ἐὰν νήφῃ ἡμῶν ἡ διάνοια. Ὅς δὲ τὰ γεγραμμένα οὐ συνίει οὔτε μὴν τῶν λεγομένων ἀκούει· ἔοικεν ὁ τοιοῦτος σωλῆνι δεχομένῳ ὕδωρ καὶ μὴ αἰσθανομένῳ ὅτι δι' αὐτοῦ παρέρχεται. 145 Τίς οὖν ἄρα μὴ κλαύσῃ; Τίς δὲ μὴ λυπηθῇ; Καὶ τίς μὴ καταπλαγῇ, ὅτι ὁ Δεσπότης οἰκουμένης δι' ἑαυτοῦ τε καὶ τῶν δούλων αὐτοῦ, τῶν Προφητῶν καὶ Ἀποστόλων, κηρύττει καὶ βοᾷ, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἀκούων; Τίνα δὲ ἔστι τὰ κηρυττόμενα ὑπ' αὐτῶν; Ὁ γάμος ἔτοιμος, φησί, καὶ τὰ σιτευτά μου τεθυμένα· ὁ Νυμφίος μετὰ δόξης καὶ μεγαλοπρεπείας κάθηται ἐν τῷ νυμφῶνι, καὶ δέχεται τοὺς εἰσερχομένους μετὰ χαρᾶς· ἡ θύρα ἀνέωκται· οἱ ὑπηρεταὶ σπουδάζουσι πρὸ τοῦ κλεισθῆναι τὴν θύραν. Ὁξυποθήσατε μὴ ποτε ἕξω μείνητε, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ εἰσφέρων ὑμᾶς ἐπὶ τούτοις. Οὐκ ἔστιν ὁ συνιών, οὐκ ἔστιν ὁ σπουδῆν τιθέμενος, ἀλλ' ἡ ῥαθυμία καὶ ἡ φροντίς τοῦ αἰῶνος τούτου, ὡσπερ ἄλυσις, ἔδησεν ἡμῶν τὴν διάνοιαν! Τὰς μὲν θείας Γραφὰς ὀρθῶς μὲν γράφομεν καὶ ὀρθῶς ἀναγινώσκομεν, ὀρθῶς δὲ τούτων ἀκοῦσαι οὐ θέλομεν, διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι ἡμᾶς τὰ παρ' αὐτῶν ἐπιτελεῖν. Τίς ἄρα ἀπεδήμησε χωρὶς ἐπισιτισμοῦ μακρὰν ὁδόν, καθάπερ ἡμεῖς βουλόμεθα, ἀφέντες τὸν ἐπισιτισμὸν ἡμῶν ἐνταῦθα, μηδὲν εἰς τὴν ἀποδημίαν ἐπιφέρεισθαι; Μακάριος ὅστις μετὰ παρρησίας ἀπεδήμησε πρὸς τὸν Κύριον, βαστάζων τὸν ἐπισιτισμὸν αὐτοῦ ἀνευδεῖ. 146 Ἴδου δὴ καὶ αἱ δέκα παρθένοι καθεύδουσι, καὶ οἱ δοῦλοι πραγματεύονται προσδεχόμενοι τὸν Δεσπότην ἑαυτῶν, ἐπιγνόντες ὅτι ἔλαβε τὴν βασιλείαν, καὶ ἔρχεται μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς, στεφανῶσαι μὲν τοὺς δούλους αὐτοῦ τοὺς καλῶς πραγματευσαμένους ἐν τῷ ἀργυρίῳ, ὃ ἐκομίσαντο παρ' αὐτοῦ, ἀνελεῖν δὲ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ τοὺς μὴ θέλοντας αὐτὸν βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτούς. Ὅν τρόπον δὲ

ἐν μέσῃ νυκτὶ ὑπνῶ κατεχομένης τῆς τῶν ἀνθρώπων φύσεως, αἰφνιδίως ἐκ τοῦ οὐρανοῦ γίνεται ἤχος μέγας καὶ βρονταὶ φρικταὶ καὶ ἀστραπαὶ δειματώδεις μετὰ σεισμοῦ, ἐκθροοῦνται δὲ ἐξαίφνης οἱ καθεύδοντες, καὶ μνημονεῦει ἕκαστος τὰ ἑαυτοῦ ἔργα, εἴτε ἀγαθὰ εἴτε κακὰ· οἱ δὲ τὰ κακὰ πράττοντες τύπτουσι τὰ στήθη αὐτῶν, κείμενοι ἐπὶ τῆς κοίτης, ὅτι οὐκ ἔστι ποῦ φυγεῖν ἢ κρυβῆναι ἢ μεταμεληθῆναι ἐφ' οἷς ἔπραξαν· ἢ τε γὰρ γῆ σειεται, καὶ αἱ βρονταὶ φοβοῦσιν, αἱ ἀστραπαὶ πτοοῦσι, σκοτία τε βαθεῖα κατέχει αὐτούς· οὕτω καὶ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ, ὡς ἀστραπὴ ὀξυτάτη, αἰφνιδίως ἐθρόησε πᾶσαν τὴν γῆν· σάλπιγξ γὰρ μετὰ φόβου σαλπίζει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐγερεῖ τοὺς καθεύδοντας, ἐξυπνίσει 147 τε τοὺς ἀπ' αἰῶνος κοιμωμένους. Οὗτοι γὰρ οἱ οὐρανοὶ μετὰ τῶν δυνάμεων αὐτῶν σαλευθήσονται, καὶ ἡ γῆ πᾶσα, ὡσπερ τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης, τρομάσει ἀπὸ προσώπου τῆς δόξης αὐτοῦ· πῦρ γὰρ φοβερὸν προτρέχει πρὸ προσώπου αὐτοῦ καθαρίζον αὐτὴν τῶν ἀνομιῶν τῶν μιανάντων αὐτήν. Ὁ ἄδης ἀνοίγει τὰς αἰωνίους αὐτοῦ πύλας· ὁ θάνατος κατήρηται, ὁ δὲ χοῦς ὁ σαπείς τῆς ἀνθρωπείας φύσεως ἀκούσας τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος ζωοποιηθήσεται. Θαῦμα γὰρ ἦν ἰδεῖν ἀληθῶς, πῶς ἐν ῥίπῃ ὀφθαλμοῦ ἐν τῷ ἄδῃ, ὡσπερ πλῆθος ἰχθύων ἐν τῇ θαλάσῃ στρεφομένων, οὕτως ἀναρίθμητον πλῆθος τὰ ὄσῃ τῆς ἀνθρωπείας φύσεως ἕκαστον αὐτῶν περιέρχεται ζητοῦν τὰς ἑαυτῶν ἀρμονίας. Ἐγερθέντες κρᾶζουσιν ἅπαντες καὶ λέγουσι· δόξα τῷ συναγαγόντι ἡμᾶς καὶ ἐγείραντι διὰ τὴν αὐτοῦ φιλανθρωπίαν. Τότε οἱ δίκαιοι ἀγάλλονται καὶ οἱ ὅσοι εὐφραίνονται· οἱ τέλειοι ἀσκηταὶ παρακαλοῦνται ἀπὸ τοῦ μόχθου τῆς ἀσκήσεως αὐτῶν· οἱ Μάρτυρες στεφανοῦνται, Ἀπόστολοι καὶ Προφῆται. Μακάριος ὅστις καταξιωθῆ τὴν ὥραν ἐκείνην ἰδεῖν, πῶς μετὰ δόξης ἀρπάζονται ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ ἀθανάτου 148 Νυμφίου πάντες οἱ ἀγαπήσαντες αὐτόν, καὶ σπουδάσαντες ἐπιτελέσαι πάντα τὰ θελήματα αὐτοῦ· ὡσπερ δὲ ἐμεγάλυνεν ἕκαστος ἐντεῦθεν τὸ ἑαυτοῦ πτερόν, οὕτω καὶ πέταται τὰ ὑψηλά· καὶ καθὼς ἐντεῦθεν ἐκάθηρεν ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ διάνοιαν, οὕτω καὶ ὄρα τὴν δόξαν αὐτοῦ· καὶ ὡσπερ ἐπεπόθησεν αὐτόν ἕκαστος, οὕτω καὶ κορέννεται τῆς ἀγάπης αὐτοῦ. Θαυμάζει δὲ καὶ ὁ πρῶτος Ἀδὰμ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ὄρων μέγала καὶ φοβερά, πῶς ἀπ' αὐτοῦ καὶ τῆς ὁμοζύγου αὐτοῦ, ἔθνη ἀμέτρητα καὶ πλῆθος γενεῶν προήχθη. Πλείονα δὲ θαυμάσας δοξάσει τὸν δημιουργὸν Θεόν, πῶς ἀπὸ μιᾶς φύσεως καὶ ἐνὸς γενομένων κτίσματος, καὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ ἀπ' αὐτῶν καὶ ἐν τῷ παραδείσῳ καὶ ἐν τῷ ἄδῃ κατεκληρώθησαν. Δόξα τῷ μόνῳ σοφῷ Θεῷ, ἀγαπητοί. Ἐμνήσθη τῆς ὥρας ἐκείνης καὶ ἐτρόμησα· κατενόησα εἰς ἐκείνην τὴν φρικτὴν κρίσιν, καὶ ἐπτοήθη· καὶ εἰς τὴν εὐφροσύνην τὴν ἐν τῷ παραδείσῳ· καὶ στενάξας ἔκλαυσα, ἕως ὅτου οὐκ ἔμεινεν ἰσχύς ἐν ἐμοὶ τοῦ ἔτι κλαῦσαι· ὅτι ἐν ῥαθυμίᾳ καὶ μετεωρισμῷ παρῆλθον τὰς ἡμέρας μου, καὶ ἐν λογισμοῖς ῥυπαροῖς ἐτέλεσα τὰ ἔτη μου. Πῶς ἐκλάπησαν, οὐκ ἐνόησα· καὶ πῶς παρῆλθον, οὐκ ἠσθόμην. Αἱ ἡμέραι μου ἐξέλιπον καὶ αἱ ἀνομίαι 149 αἱ μου ἐπληθύνθησαν. Οἴμοι, οἴμοι, ἀγαπητοί μου! Τί ποιήσω τῇ αἰσχύνῃ τῆς ὥρας ἐκείνης, ὅταν παραστῶσι κυκλόθεν οἱ γνωστοί μου, οἱ θεωροῦντές με ἐν τῷ σχήματι τούτῳ τῆς εὐλαβείας, καὶ ἐμακάριζόν με, ἔσωθεν δὲ ἤμην πλήρης ἀνομίας καὶ ἀκαθαρσίας, καὶ ἐπελαθόμην τὸν ἐτάζοντα καρδίας καὶ νεφροῦς Κύριον; Ὅντως ἐκεῖ ἐστὶν ἡ αἰσχύνη. Ἄθλιος εἶ τις ἐκεῖ καταισχύνεται. Φιλάνθρωπε, Ἀγαθέ, εἰς τοὺς οἰκτιρμούς σου ὀρκίζω σε, μὴ στήσης με ἐξ εὐωνύμων μετὰ τῶν ἐρίφων τῶν παροξυνάντων σε, μηδὲ μοι εἴπης, οὐκ οἶδά σε. Ἀλλὰ δός μοι διὰ τὴν εὐσπλαγχνίαν σου διηνεκὴ κλαυθμὸν καὶ κατάνυξιν καὶ ταπείνωσιν τῇ καρδίᾳ μου, καὶ ἄγνισον αὐτήν, ἵνα γένηται ναὸς τῆς ἀγίας σου χάριτος. Εἰ γὰρ καὶ ἀμαρτωλὸς εἰμι καὶ ἀσεβής, ἀλλὰ διηνεκῶς εἰς τὴν θύραν σου κρούω· καὶ εἰ ὀκνηρὸς καὶ ῥάθυμος, ἀλλὰ γοῦν εἰς τὴν ὁδὸν σου βαδίζω. Ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, παρακαλῶ τὴν ὁμόνοιαν ὑμῶν, σπουδάσατε εὐαρεστῆσαι τῷ Θεῷ, ὡς καιρὸς ἐστὶ. Κλαύσατε

ένωπιον αὐτοῦ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῇ προσευχῇ ὑμῶν καὶ ἐν τῇ ψαλμωδίᾳ, ἵνα ῥύσῃται ἡμᾶς ἐκ τοῦ κλαυθμοῦ ἐκείνου τοῦ ἀτελευτήτου, καὶ τοῦ βρυγμοῦ τῶν ὀδόντων, τοῦ τε πυρὸς τῆς γεέννης 150 καὶ τοῦ ἀκοιμήτου σκόληκος, χαροποιήσῃ τε ἡμᾶς ἐν τῇ αὐτοῦ βασιλείᾳ, ἐν τῇ ζωῇ τῇ αἰωνίῳ, ὅπου ἀπέδρα ὀδύνη, λύπη καὶ στεναγμός· ὅπου οὐ χρήζει καὶ δακρύων καὶ μετανοίας· ὅπου οὐκ ἔστι φόβος καὶ τρόμος· ἔνθα οὐκ ἔστι διαφθορά· ὅπου οὐκ ἔστιν ἀντικείμενος καὶ πολεμῶν· ἔνθα οὐκ ἔστι παροξυσμός καὶ ὀργή· ὅπου οὐκ ἔστι μῖσος καὶ ἔχθρα· ἀλλὰ διόλου χαρὰ καὶ εὐφροσύνη καὶ ἀγαλλίασις· καὶ τράπεζα πλήρης ἐδεσμάτων πνευματικῶν, ἣν ἠτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Μακάριος ὅστις καταξιοθῆ αὐτῆς, ἄθλιος δὲ ὁ στερηθεὶς αὐτῆς. Δέομαι ὑμῶν, ἀγαπητοί, ἐκχέατε ἐπ' ἐμὲ τὰ σπλάγχνα ὑμῶν, καὶ πρεσβεύσατε περὶ ἐμοῦ προσπίπτοντες τῷ ἀγαθῷ καὶ φιλανθρώπῳ μονογενεῖ Υἱῷ τοῦ Θεοῦ, ἵνα ποιήσῃ μετ' ἐμοῦ τὸ ἔλεος αὐτοῦ, καὶ ῥύσῃταί με ἐκ τοῦ πλήθους τῶν ἀνομιῶν μου, καὶ κατασκηνώσει με κύκλῳ τῶν σκηνωμάτων ὑμῶν εἰς τοὺς φραγμοὺς τοῦ εὐλογημένου παραδείσου, ὅπως γένωμαι γείτων ὑμῶν τῶν κληρονόμων αὐτοῦ· ἐπειδὴ ὑμεῖς τέκνα ἐστέ ἀγαπητά, ἐγὼ δὲ ὡς κύων ἐξουδενωμένος· ἵνα ρίψῃτε τὰ ψιχία τῶν τραπεζῶν ὑμῶν καὶ πληρωθῆ ἐπ' ἐμὲ τὸ γεγραμμένον, ὅτι καὶ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν πιπτόντων ψιχίων. 151 Ναὶ οὖν, ἀγαπητοί, ἐκχέατε ἐπ' ἐμὲ τὰς εὐχὰς ὑμῶν, καὶ δεῦτε σπουδάσωμεν περὶ τῆς ζωῆς ἡμῶν, πάντα γὰρ παρέρχεται ὡς σκιά. Μισήσωμεν δὲ τὸν κόσμον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ καὶ τὴν μέριμναν τὴν σαρκικὴν, καὶ ἄλλην μέριμναν μὴ σχῶμεν πλην τῆς σωτηρίας ἡμῶν· καθὼς καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν ἔφη· τί γὰρ ὠφελήσει ἄνθρωπος, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῆ; Ἦ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; Ἔμποροι ἐσμέν πνευματικοί, ἀδελφοί· καὶ εἴκομεν τοῖς βιωτικοῖς ἐμποροῖς. Καθ' ἐκάστην ἡμέραν ψηφίζει ὁ ἔμπορος τὸ κέρδος καὶ τὴν ζημίαν· καὶ ἐὰν ζημιωθῆ, σπουδάζει καὶ μεριμνᾷ πῶς ἀνασώσει αὐτό. Οὕτω καὶ σύ, ἀγαπητέ, καθ' ἐκάστην ἡμέραν, καὶ ἐσπέραν καὶ πρωΐ, ἀκριβῶς κατανόησον ἕως ἐμπορεύῃ τὴν σὴν ἐμπορίαν. Καθ' ἐσπέραν τε εἰσελθὼν εἰς τὴν καρδίαν σου, λόγισαι καὶ εἰπέ ἐν ἑαυτῷ· ἄρα μὴ ἔν τιτι παρῶξυνα τὸν Θεόν; Μὴ λόγον ἀργὸν ἐλάλησα; Μὴ ἠδιαφόρησα; Μὴ παρῶξυνα τὸν ἀδελφόν μου; Μὴ κατελάλησά τινας; Μὴ ἄρα τὸ στόμα μου ἔψαλλεν, ἢ δὲ διάνοιά μου ἐφαντάζετο ἐν τῷ κόσμῳ; Μὴ ἄρα ἐπῆλθέ μοι ἐπιθυμία σαρκικὴ, καὶ ἠδέως ἐδεξάμην; Μὴ ἠττήθην εἰς τὰς γῆϊνας φροντίδας; 152 Ἐὰν ἐζημιώθῃς εἰς ταῦτα, σπούδασον αὐτὰ κερδήσαι· στέναξον, κλαῦσον, ἵνα μὴ πάλιν εἰς αὐτὰ περιπέσης. Πρωΐας δὲ πάλιν μελέτησον καὶ εἰπέ· πῶς ἄρα παρήλθεν ἡ νύξ αὕτη; Ἐκέρδησα ἐν αὐτῇ τὴν ἐμπορίαν μου; Ἐγρηγόρησεν ἄρα ὁ νοῦς μου μετὰ τοῦ σώματος; Ἐδάκρυσαν οἱ ὀφθαλμοί μου; Μὴ κατενέχθην ὑπνῷ εἰς τὴν γονυκλισίαν; Μὴ ἐπῆλθόν μοι λογισμοὶ πονηροί, καὶ ἠδέως αὐτοὺς ἐμελέτησα; Ἐὰν ἠττήθῃς ἐν τούτοις, σπούδασον ἰαθῆναι, καὶ στήσον φύλακα ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ἵνα μὴ πάθῃς τὰ αὐτά. Ἐὰν οὕτω μεριμνήσῃς, σώξεις τὴν σαυτοῦ ἐμπορίαν, καὶ οὕτω τῷ Κυρίῳ σου γίνῃ εὐάρεστος, καὶ σεαυτῷ χρησιμεύσῃς. Πρόσεχε δὲ σεαυτῷ, μὴ ποτε εἰς ῥαθυμίαν ἐκδώσῃς σαυτόν· ἀρχὴ γὰρ ἀπωλείας ἢ τυραννὶς τῆς ῥαθυμίας. Μίμησαι δὲ τὴν μέλισσαν καὶ ἴδε τὸ θαυμαστὸν αὐτῆς μυστήριον, πῶς ἐκ τῶν ἐσκορπισμένων ἀνθῶν τῆς γῆς συνάγει τὴν ἑαυτῆς ἐργασίαν. Εἰς ταύτην οὖν τὴν εὐτελεῖ κατανόησον. Ἐὰν γὰρ συναχθῶσι πάντες οἱ σοφοὶ τῆς γῆς καὶ οἱ φιλόσοφοι τῆς οἰκουμένης, οὐ μὴ ἰσχύσωσι φράσαι τὴν σοφίαν αὐτῆς, πῶς ἀπὸ τῶν ἀνθῶν μὲν οἰκοδομεῖ τὰ μνήματα, θάπτει δὲ ἐν αὐτοῖς τὰ ἔγγονα αὐτῆς, καὶ ζωοποιήσασα αὐτὰ μετὰ ταῦτα, αὐτοῖς βάλλει φωνήν, ὡσπερ ἀρχὴ 153 στρατηγός· τὰ δὲ ὁμοθυμαδὸν διακούουσι τῆς φωνῆς αὐτῆς καὶ ἐκπετάζουσιν· ὅταν δὲ ἐκπετασθῶσιν, ἐργάζεται καὶ πληροῖ αὐτὰ τὰ μνήματα ἐδεσμάτων τῆς γλυκύτητος αὐτῆς· ὥστε πάντα συνετόν, ἰδόντα τοὺς πόνους αὐτῆς, δοξάζειν τὸν δημιουργὸν Θεόν, ἐκπληττόμενον

ὅτι διὰ ποίας εὐτελοῦς πηλίκην σοφίαν παρέχεται. Ὁμοίως οὖν καὶ σύ, ἀγαπητέ μου, γενοῦ καθάπερ κάκείνη, καὶ ἐκ τῶν θείων Γραφῶν συνάγαγέ σοι πλοῦτον καὶ θησαυρὸν ἀσύλητον, πρόπεμψόν τε εἰς τὸν οὐρανόν. Καὶ γὰρ οἱ ἄρχοντες τῆς γῆς, ὅταν τις αὐτῶν θελήσῃ ἀποδημῆσαι εἰς χώραν μακράν, προπέμπει τοὺς οἰκέτας σὺν τῷ πλούτῳ αὐτοῦ, ἵνα εἰς ἐτοιμὴν ἀνάπαισιν ἐπανελθῶν καταπαύσῃ. Οὕτω καὶ σύ, ἀγαπητέ, πρόπεμψον τὸν σαυτοῦ πλοῦτον εἰς τὸν οὐρανόν, ἵνα δεχθῆς εἰς τὰς σκηνάς τῶν Ἁγίων. Μὴ ἀμελήσῃς τὸν βραχὺν καιρὸν τοῦτον, ἵνα μὴ μεταμεληθῆς εἰς αἰῶνας ἀτελευτήτους. Τοῦ Κυρίου ἡμῶν οὐκ ἀκούεις εἰπόντος· ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ θλίψιν ἔξετε; Καὶ πάλιν δὲ ἔφη, ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν. Ἐὰν δὲ σύ διὰ τὴν σὴν χαννότητα καὶ ῥαθυμίαν, τὴν θλίψιν τοῦ αἰῶνος τούτου ποθήσας φυγεῖν καὶ τὴν ὑπομονήν, ἡδονὴν σαρκικὴν ἐπιθυμήσῃς, τί τὸν ζυγὸν τοῦ Χριστοῦ τὸν καλὸν 154 καὶ χρηστὸν διὰ τὴν σὴν χαννότητα κακολογεῖς, ὅτι σκληρὸς καὶ βαρὺς ἐστὶ καὶ μὴ δυνάμενος βασταχθῆναι; Σεαυτὸν ἐκδίδως εἰς ἀπώλειαν, καὶ τίς σε ἐλεήσει; Σεαυτὸν ἀποκτείνεις, τίς σε οἰκτιρήσει; Λαβῶν γὰρ τὰ ὄπλα τοῦ Χριστοῦ, δέον σε τὸν Ἐχθρὸν πολεμῆσαι· σὺ δὲ κατὰ τῆς σεαυτοῦ καρδίας ἔπηξας τὸ ζήφος. Ἐὰν ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ καυχᾶσαι, ματαία ἢ ἐλπίς σου καὶ κενὴ ἢ προσδοκία σου. Τί τὸ στόμα σου εὐχεται τῷ Θεῷ; Καὶ τίνα ἐστὶν ἡ αἰτῆ παρ' αὐτοῦ; Τὴν τοῦ αἰῶνος τούτου ἀνάπαισιν ἢ τὴν ἀθάνατον καὶ ἀγήρω ζωὴν; Ἐὰν ταῦτα ἐπιζητήσῃς, τὰ πρόσκαιρα καὶ μὴ μένοντα, βελτίων σου ἐστὶν ὁ κλέπτης καὶ ὁ πόρνος· ἐκεῖνοι εὐχονται ἵνα σωθῶσι, καὶ σὲ μακαρίζουσιν, ὅταν μετὰ ψεύδους πολιτεύῃ εἰς τὴν καλὴν ταύτην πολιτείαν· τὸ γὰρ φῶς μισήσας, ἠγάπησας τὸ σκότος· καὶ τὴν τῶν οὐρανῶν ἀπολείψας βασιλείαν, τὰ γήϊνα καὶ πρόσκαιρα ἐπεπόθησας. Ἐφοβήθης, ὦ ἄθλιε, ὅτι ὁ ἀγαθὸς Θεὸς καὶ φιλόανθρωπος ἀθετεῖ σου τὸν κάματον; Αὐτὸς σοι εἰς τοῦτον δύναμιν καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ παρέχει, τὴν τε καρδίαν σου αὐτὸς κατανύσσει, καὶ τὸν μισθὸν σοι αὐτὸς δίδωσι. Τὰ πάντα παρ' αὐτοῦ, καὶ σὺ ἀλαζονεύῃ; Τὸν μισθὸν τοῦ μισθωτοῦ ἐκζητεῖ παρὰ τῶν ἀποστε 155 ρούντων αὐτόν, καὶ τῶν σῶν δακρύων τὸν μισθὸν στερήσει; Εἴθε μὴ γένοιτο. Ὁ εἰπὼν, ζητεῖτε καὶ εὐρήσετε, κρούετε καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν, ψεύστης γίνεται; Μηδαμῶς. Ὑπαγε, ἄθλιε. Τίς σε ἐζήλωσε; Τίς σοι ἐφθόνησεν; Ὁ ἀντίδικος καὶ μισόκαλος. Ἐκείνου ἢ σπουδὴ αὕτη ἐστίν, ἵνα μὴ τις τῶν ἀνθρώπων σωθῇ. Ἐλθὲ τοιγαροῦν εἰς σεαυτὸν καὶ μὴ μισήσῃς τὴν ψυχὴν σου. Ἄνοιξον τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς διανοίας σου, καὶ ἴδε τοὺς μετὰ σοῦ, πῶς ἀγωνίζονται, πῶς σπουδάζουσι καὶ τὰς λαμπάδας αὐτῶν κατέχουσι, καὶ τὸ στόμα αὐτῶν ὑμνεῖ καὶ δοξολογεῖ τὸν ἀθάνατον Νυμφίον. Οἱ τε ὀφθαλμοὶ αὐτῶν κατανοοῦσιν εἰς τὸ κάλλος αὐτοῦ, καὶ ἡ ψυχὴ αὐτῶν θάλλει καὶ ἀγάλλεται. Κατανόησον ὅτι ἤγγικε καὶ οὐ βραδύνει· ἔρχεται γὰρ εὐφράναι τοὺς προσδοκῶντας αὐτὸν αἰφνιδίως. Ἔστι φωνὴ· ἰδοὺ, ὁ Νυμφίος ἔρχεται, καὶ οἱ μετὰ σοῦ ἔρχονται μετὰ χαρᾶς, ἔχοντες τὰς λαμπάδας αὐτῶν φαιδρὰς καὶ τὴν ἐσθῆτα λαμπράν. Ἀκούουσι δὲ φωνῆς αὐτοῦ λεγουσῆς· δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Γενομένης δὲ τῆς φωνῆς, ἐρεῖ αὐτοῖς· ἀδελφοί μου, χαρίσασθέ μοι ὀλίγον ἔλαιον, ἰδοὺ γὰρ σβέννυται ἡ λαμπάς μου. Ἀκούσῃ 156 δὲ παρ' αὐτῶν, μήποτε οὐκ ἀρκέσει ἡμῖν καὶ σοί· ὑπαγε πρὸς τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγόρασον. Καὶ ὑπάγεις μεταμελόμενος, καὶ μηδαμοῦ εὐρίσκων ἀγοράσαι. Πᾶσα γὰρ ἡ γῆ τρομάσει, ὥσπερ τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης, ἀπὸ τῆς δόξης αὐτοῦ. Καὶ τότε ὀδυρόμενος ἐρεῖς· ὑπάγω, κρούω, καὶ τίς οἶδεν, εἰ ἀνοίξουσί μοι; Ἐπανελθῶν δὲ κρούεις· καὶ οὐδεὶς ὁ ἀποκρινόμενος. Καὶ πάλιν ἐπιμένων κρούεις, καὶ ἀποκρίνεται σοι ἔσωθεν, λέγων· ἀμὴν λέγω σοι, οὐκ οἶδά σε τίς εἶ· ὑπαγε ἀπ' ἐμοῦ, ἐργάτα τῆς ἀνομίας. Ἐστῶτος δὲ σου ἐκεῖ, ἐλεύσεται εἰς τὰς ἀκοάς σου φωνὴ εὐφροσύνης καὶ ἀγαλλιάσεως· καὶ γνωρίζεις τὴν φωνὴν ἐνὸς ἐκάστου τῶν ἐταίρων σου, καὶ στενάξας ἐρεῖς· οἴμοι, οἴμοι τῷ ἀθλίῳ· πῶς

ἔστερήθην ἀπὸ τῆς τοσαύτης δόξης τῶν ἐμῶν ἀδελφῶν, καὶ ἔστερήθην τῶν ἐταίρων μου; Τὸν πάντα χρόνον τῆς ζωῆς μου μετ' αὐτῶν ἤμην, καὶ νῦν ἐχωρίσθην ἀπ' αὐτῶν. Δικαίως ἔπαθον. Ἐκεῖνοι γὰρ ἐνεκρατεύοντο, ἐγὼ δὲ ἠδιαφόρου· ἐκεῖνοι ἔψαλλον, ἐγὼ δὲ μετεωριζόμενος ἐσίγων· ἐκεῖνοι ἐσπούδαζον εἰς τὰς γονυκλισίας, ἐγὼ δὲ ἐκοιμώμην· ἐκεῖνοι ἠύχοντο, ἐγὼ δὲ ἐμετεωριζόμην· ἐκεῖνοι ἐταπείνουν ἑαυτοὺς, 157 ἐγὼ δὲ ὑπερηφανεύομην· ἐκεῖνοι κατευτέλιζον ἑαυτοὺς, ἐγὼ δὲ ἐκαλλωπιζόμην. Διὰ τοῦτο νῦν ἐκεῖνοι εὐφραίνονται, ἐγὼ δὲ ὀδύρομαι· ἐκεῖνοι ἀγάλλονται, ἐγὼ δὲ κλαίω. Νῆψον τοίνυν, ὦ ἄθλιε, μικρόν, καὶ κατανόησον εἰς τὴν ἀπέραντον αὐτοῦ φιλανθρωπίαν, καὶ μὴ ἀμελήσης τῆς σῆς σωτηρίας. Ζήτησον αὐτόν, καὶ γίνεται σοι ταχὺς εἰς σωτηρίαν· ἐπικάλεσαι αὐτόν καὶ ὑπερασπιεῖ σου· δὸς αὐτῷ, ἵνα λάβῃς ἑκατονταπλασίως. Εἰ ὁ ἄψυχος χάρτης διὰ γραμμάτων κράζων ἀποδίδωσι τὰ ἐν αὐτῷ χρεωφειλήματα, πόσω μᾶλλον ὁ ἀγαθὸς Θεὸς δίδωσι χάριν τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτόν. Ὁ χάρτης διὰ γραμμάτων αὔξει τόκον ἐπὶ τόκῳ· καὶ ὁ θησαυρὸς τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ πληθύνει τὸν μισθὸν τῶν εὐχῶν καὶ τῶν δεήσεων ἡμῶν. Μὴ οὖν ῥαθυμῆσης, μὴ οὖν κατακυριεύσῃ σου ἡ φροντίς τῶν γηϊνῶν πραγμάτων, μηδὲ εἰς ἀπόγνωσιν σεαυτὸν βάλῃς. Ὁ γὰρ Θεὸς διὰ τὴν ἑαυτοῦ εὐσπλαγχνίαν προσδέχεται σε καὶ ὑπερασπίζει σου, καὶ πάντων δὲ τῶν ἐξ ὅλης καρδίας ἐκζητούντων αὐτόν. Πρόσελθε οὖν αὐτῷ ἀναιδῶς, πρόσπεσαι, στέναξον, κλαῦσον καὶ εἶπέ αὐτῷ· Κύριέ μου, ὁ Σωτὴρ μου, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες; Οἰκτίρησόν με, ὅτι σὺ εἶ μόνος φιλάνθρωπος· σῶσόν με τὸν ἁμαρτωλὸν ὅτι σὺ εἶ μό 158 νος ἀναμάρτητος· σκέπασόν με ἐκ τοῦ βορβόρου τῶν ἀνομιῶν μου, ἵνα μὴ ἐμπαγῶ εἰς αἰῶνας αἰώνων. Ῥῦσαί με ἐκ στόματος τοῦ Ἐχθροῦ· ἰδοὺ γὰρ ὡς λέων ὠρύεται, θέλων καταπιεῖν με· ἐξέγειρον τὴν δυναστείαν σου, καὶ ἔλθε εἰς τὸ σῶσαί με· ἄστραψον δὲ τῇ ἀστραπῇ σου, καὶ διασκορπίσον αὐτοῦ τὴν δύναμιν. Πτοηθήτω καὶ σκορπισθήτω ἀπὸ τοῦ προσώπου σου· ἀσθενὴς γὰρ ὑπάρχει τοῦ στήναι ἐνώπιόν σου, οὔτε πρὸ προσώπου τῶν ἀγαπώντων σε· ὄρα γὰρ τὸ σημεῖον τῆς χάριτός σου καὶ πτοεῖται σε, καὶ καταισχυνόμενος ἀναχωρεῖ ἀπ' αὐτῶν. Καὶ νῦν, Δέσποτα, σῶσόν με, ὅτι πρὸς σὲ κατέφυγον. Ἐὰν οὕτω προσεύξῃ αὐτῷ, καὶ ἐπικαλέσῃ αὐτόν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, παραχρῆμα, ὡς πατὴρ ἀγαθὸς καὶ εὐσπλαγχνος, πέμπει τὴν χάριν αὐτοῦ εἰς τὴν βοήθειαν τὴν σὴν, καὶ πάντα τὰ θελήματά σου πληροῖ. Ἀγαπητέ μου, ναὶ πρόσελθε καὶ μὴ ἀμελήσης, μήτε μὴν πρόσχῃς εἰς ἐμὲ τὸν ῥάθυμον. Ἐμοὶ γὰρ αὐτάρκης ἐστὶν ἡ αἰσχύνη τοῦ προσώπου μου, λέγοντι καὶ μὴ ποιοῦντι, νουθετοῦντι καὶ μὴ συνιέντι. Ἀλλὰ γενοῦ μιμητὴς τῶν τελείων καὶ πνευματικῶν πατέρων, καὶ 159 τῷ κανόνι αὐτῶν ἐπακολούθησον· μήτε ὑπὲρ τὸ μέτρον εἰς τὰ πάνυ ὑψηλὰ ἐγχειρήσης, μὴ δυνάμενος ἐπιτελέσαι, μήτε εἰς τὰ πάνυ εὐτελεῖ, ἵνα πληθυνθῇ ὁ μισθός σου. Μὴ θρέψῃς τὸ σῶμά σου, ἵνα μὴ σε πολεμήσῃ· μηδὲ συνηθίσῃς αὐτὸ ἐν ἡδοναῖς σαρκικαῖς, ἵνα μὴ γένηται βάρος τῇ ψυχῇ σου, καὶ κατάξῃ αὐτὴν εἰς τὰ κατώτατα τῆς γῆς. Ἐὰν γὰρ ἐπιδῷς σεαυτὸν τοῦ ἐπιτελέσαι τὰς ἐπιθυμίας αὐτοῦ, ἐγκαταλείπει αὐτὴν καὶ διὰ κρημνῶν βαδίζει, πάντα τε λογισμὸν ῥυπαρὸν εὐχερῶς δέχεται καὶ οὐκέτι σωφρονεῖ. Καὶ ἐὰν πάλιν ὑπὲρ μέτρον καταπονήσῃς αὐτό, γίνεται καὶ οὕτω βάρος τῆς ψυχῆς κατακυριευομένης ὑπὸ τῆς ἀθυμίας καὶ τῆς ἀκηδίας κατεχομένης· γίνεται δὲ καὶ ὀργίλη καὶ ὀκνηρὰ εἰς τὴν ὑμνολογίαν τε καὶ προσευχὴν καὶ εἰς τὴν ἀγαθὴν ὑπακοήν. Μέτρῳ οὖν καλῷ καὶ σταθμῷ κυβέρνησον σεαυτόν. Θεατὴς οὐδέποτε, εἶπέ μοι, ἐγένου τοῦ ἵπποδρόμου; Ἡ πάλιν σκάφην ἐν τῷ πελάγει οὐκ ἔθεάσω; Τοὺς μὲν γὰρ ἵππους ἐὰν ἀμέτρως ἐλαύνῃ τις, μονόψηφοι τίθενται· καὶ ἐὰν ἀμέτρως χαυνώσωσι πάλιν αὐτοὺς καὶ τὸν ἡνίοχον καταβαλόντες σύρουσιν. Ὅμοίως καὶ σκάφος ἐν τῷ πελάγει ὑπὲρ τὸ σήκωμα, ἐὰν φορτοῦται, ὑπὸ τῶν κυμάτων βαπτίζεται καὶ 160 καταποντοῦται καὶ κουφοῦται· ἄνευ φόρτου ἐὰν πλέῃ, καὶ ὑπὸ τῶν ἀνέμων τάχιον καταστρέφεται. Ὅμοίως ἢ τε ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα,

ἐὰν αὐτὰ ὑπὲρ τὸ μέτρον βαρηθῶσι, τοῖς προρρηθεῖσι περιπίπτουσι. Διὰ τοῦτο καλὸν ἔστι τὸ ἄρξασθαι καὶ ἐπιτελέσαι, καὶ τῷ Θεῷ εὐαρεστῆσαι, σεαυτῷ δὲ καὶ τῷ πλησίον σου χρησιμεῦσαι. τὸ εὐλογημένον τοῦ Χριστοῦ ποιμνιον καὶ φωστῆρες τῆς οἰκουμένης καὶ τὸ ἄλας τῆς γῆς ὑμεῖς ἐστε, οἱ τέλειοι ἀσκηταί, οἱ τὴν ἀγγελικὴν πολιτείαν ἐπὶ γῆς ἀγαπήσαντες. Ὁ ἀγὼν ὑμῶν πρόσκαιρος, ἡ δὲ ἀνταπόδοσις καὶ ὁ ἔπαινος αἰώνιος. Καὶ ὁ μὲν κόπος ὑμῶν βραχύς, ἡ δὲ ἀνάπαυσις καὶ ἡ τελειότης ἀγήρω. Ὅσον δὲ προθύμως ὑμεῖς ἀγωνίζεσθε τὴν ἀρετὴν κατορθοῦντες, τοσοῦτον ὁ Ἐχθρὸς ὑμῶν εἰς μανίαν ἐξάπτεται, ποικίλας παγίδας κρύπτων καθ' ὑμῶν. Προσέχετε τοίνυν ἑαυτοῖς ἀπὸ τῶν ἐνεδρῶν αὐτοῦ· ἄνευ γὰρ ἀγῶνος οὐδεὶς στεφανοῦται· ἀλλ' οὐδὲ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἐγκαταλείψει τὸν προθύμως πολεμοῦντα καὶ ἀγωνιζόμενον. Εἰ δέ τις χαννώσας ἑαυτὸν ὤκνει τὸ στόμα αὐτοῦ διανοῖξαι καὶ ἐπικαλέσασθαι εἰς ἀντίληψιν τὴν χάριν, ἑαυτὸν αἰτιάσθω καὶ μὴ αὐτήν, ὡς μὴ βοηθούμενος ὑπ' αὐ 161 τῆς. Καθάπερ γάρ τις ὑγιεὶς τὰς χεῖρας ἔχων, προκειμένης ἀφθονίας ἐδεσμάτων, 161 ὀκνεῖ ἐκτεῖναι αὐτὰς καὶ πληρῶσαι τῶν προκειμένων ἀγαθῶν· οὕτω καὶ ὁ μοναχὸς ὁ ἔχων πεῖραν τῆς χάριτος καὶ ἀμελῶν ἐπικαλέσασθαι αὐτήν καὶ ἐμπλησθῆναι τῶν ἐδεσμάτων τῆς γλυκύτητος αὐτῆς. Ἔοικεν ὁ μοναχὸς στρατιώτῃ ἰόντι εἰς πόλεμον καὶ φράσσοντι αὐτοῦ τὸ σῶμα τῇ παντευχίᾳ πάντοθεν· νήφων ἕως τῆς νίκης, καὶ ἀγωνίων μὴ ἄφνω ἐπιρρίψῃ αὐτῷ ὁ πόλεμος καὶ ἀφύλακτος εὐρεθεὶς ληφθῆ ὑπ' αὐτοῦ. Ὁμοίως καὶ ὁ μοναχὸς ἐὰν χαννώσας ἑαυτὸν ἀπορραθυμῆσῃ, εὐχερῶς ἀλίσκεται ὑπὸ τοῦ Ἐχθροῦ· ἐμβάλλει γὰρ αὐτῷ λογισμοὺς ῥυπαροῦς, οὓς ἡδέως παραδέχεται, τοὺς τῆς ὑψηλοφροσύνης, φημί, καὶ κενοδοξίας, φθόνου τε καὶ καταλαλιάν, γαστριμαργίαν καὶ ὕπνον ἀκόρεστον, καὶ πρὸς τούτοις εἰς ἀπόγνωσιν τοῦτον ἄγει καὶ ἀπελεγμὸν τῶν κακῶν. Ἐὰν δὲ νήφῃ διαπαντός, ἐπισπάται τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ εἰς βοήθειαν· ἀντιλαμβάνεται ὑπ' αὐτοῦ, πῶς ἀρέσει αὐτῷ· γίνεται τε ἐν αὐτῷ ἐπαινετὸς καὶ ἐπαινέτης. Καθάπερ γάρ τις κατανοῶν εἰς ἔσοπτρον, ὁ αὐτὸς καθορῶν ἔστι καὶ ὀρώμενος· ὁμοίως καὶ ἡ χάρις, ὅπου δ' 162 ἂν εὕρῃ ἀνάπαυσιν καὶ ἐνοικίησῃ ἐν ἀνθρώπῳ, καὶ δοξάζει αὐτὸν καὶ δοξάζεται ὑπ' αὐτοῦ. Χωρὶς δὲ τῆς παρ' αὐτῆς βοηθείας οὐκ ἰσχύει ἡ καρδιά ἐπαρκέσαι ἑαυτῇ, οὔτε κατανύξεως πληρωθῆναι, ἐξομολογήσασθαι δεόντως τῷ Δεσπότη· ἀλλὰ πτωχὴ τις καὶ ἐνδεὴς τῶν καλῶν ὑπάρχει, καὶ οἰκοῦσιν ἐν αὐτῇ οἱ ἀπευκταῖοι καὶ ῥυπαροὶ λογισμοί, ὥσπερ νυκτικόραξ ἐν οἰκοπέδῳ. Ἀνθρώπου τοίνυν ἔστιν ἐπικαλέσασθαι αὐτήν, ἵνα ἐλθοῦσα φωτίσῃ τὴν διάνοιαν αὐτοῦ, καὶ ἀγνίσας ἑαυτὸν, ἔνοικον αὐτήν καὶ βοηθὸν κτήσῃται ἑαυτοῦ, δι' αὐτῆς δὲ κατορθώσῃ πᾶσαν ἀρετὴν, καὶ φωτισθεὶς ὑπ' αὐτῆς δυνηθῆ κατανοῆσαι τὴν ποικιλίαν καὶ εὐμορφίαν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος· γίνεται τε αὐτῷ τεῖχος καὶ ὀχύρωμα, καὶ φυλάσσει αὐτὸν ἐκ τοῦ αἰῶνος τούτου εἰς τὴν ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Κλῖνον τοίνυν τὸ οὖς σου, καὶ γίνομαί σοι σύμβουλος ἀγαθῶν, ἀγαπητέ, εἰ ἐπιποθεῖς ζωὴν τὴν αἰώνιον καὶ τὸν μακαρισμὸν τοῦ Κυρίου σου. Εἶπέ μοι, τί νίπτεις τὸ πρόσωπόν σου ὕδατι; Ἴνα τῷ πλησίον σου ἀρέσης; Ὡς οὖν ἔοικεν, οὐ διέπτυσας παθῶν τῆς σαρκὸς σου, ἀλλ' ἐν αὐτοῖς δεδούλωσαι· εἰ δὲ θέλεις νίψασθαι 163 σου τὸ πρόσωπον, νίψον αὐτὸ δάκρυσιν, καὶ πλῦνον αὐτὸ κλαυθμῷ, ἵνα λάμψη μετὰ δόξης ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἁγίων Ἀγγέλων· πρόσωπον γὰρ νιπτόμενον δάκρυσιν, κάλλος ἔστιν ἀμάραντον. Ἄλλ' ἴσως ἔρεῖς μοι ἐρυθριάν τε τὸν ῥύπον τοῦ προσώπου. Ὁ ῥύπος τῶν ποδῶν, ἴσθι, καὶ τοῦ προσώπου σου μετὰ ἀγνῆς καρδίας ὑπὲρ ἥλιον λάμπει μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἁγίων Δυνάμεων. Τί δὲ καὶ γελαῖς ἀδιαφόρως; Πενθῆσαι δὲ προσταχθεὶς κατεκυριεύθης ὑπὸ τοῦ γέλωτος. Πόθεν δὲ τοῦτο; Τὸν μακαρισμὸν αὐτοῦ ἐπειδὴ οὐκ ἐπόθησας, οὐδὲ αἰ τιμωρίαι αὐτοῦ φοβοῦσά σε. Ὁ πειρασθεὶς δύναται παραινεῖσαι τοῖς ἀπίστοις, καὶ ὁ λησταῖς περιπεσὼν ἔμπορος τοῖς ὁδοιποροῦσι τὴν ἀσφάλειαν ὑποτίθεται. Ἐπειδὴ οὖν ἐκ μέρους ἐπειράσθην, λέγω τῇ συνέσει σου· διὰ γὰρ τὴν

ἐμὴν χαυνότητα πρὸς ὀλίγον ἠσφαλισάμην, καὶ πάλιν ἡ ῥαθυμία με εἰς τὸ αὐτὸ κατέστησε. Διὸ συμβουλεύω ὑμῖν, ἀγαπητὸν ποίμνιον τοῦ Θεοῦ, μὴ διὰ τὰ πάθη τῆς σαρκὸς καὶ τὴν τοῦ βίου ἡδονὴν στερηθῆς ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, καὶ ξενωθῆς τῆς ἀκηράτου εὐφροσύνης καὶ ἀγαλλιάσεως τοῦ νυμφῶνος. Ἴστε γὰρ ὅτι ὁ μὲν κόπος τῆς ἀσκήσεως, ὡσπερ 164 ὕπνος, παριῶν ἐστίν, ἡ δὲ ἀνάπαυσις τῆς ἀμοιβῆς ἀτελής καὶ ἀδιήγητος ὑπάρχει. Πρόσεχε σεαυτῷ, μὴ εὐρεθῆς τῶν ἐκατέρων ἐκπίπτων μερῶν, καὶ δίκην ὑπὲρ τῶν ἀμφοτέρων ἀπαιτηθῆς. Ἀλλὰ σπούδασον τὴν τελείαν ἀρετὴν κτήσασθαι τὴν κεκοσμημένην πᾶσιν, οἷς ἀγαπᾷ ὁ Θεός. Ἐὰν γὰρ κτήσῃ ταύτην, οὐδὲ τὸν Θεὸν παροξυνεῖς ποτε, οὐδὲ τὸν πλησίον σου κακοποιήσεις. Καλεῖται δὲ αὕτη μονοειδῆς ἀρετὴ, ἔχουσα ἐν ἑαυτῇ τὸ κάλλος καὶ τὴν ποικιλίαν πᾶσαν τῶν ἀρετῶν. Καθάπερ διάδημα βασιλικὸν ἄνευ λίθων τιμίων ἐκλεκτῶν μετὰ μαργαριτῶν πλεχθῆναι οὐ δύναται, οὕτω καὶ ἡ μονοειδῆς ἀρετὴ ἄνευ τοῦ κάλλους τῶν ποικίλων ἀρετῶν οὐ συνίσταται· καὶ γὰρ ἔοικε πλήρης τῷ βασιλικῷ διαδήματι. Ὡσπερ δὲ ἐν ἐκείνῳ, ἐὰν λίπη εἰς λίθος ἢ μαργαρίτης, ἐπὶ κεφαλὴν βασιλέως λάμψαι οὐ δύναται, οὕτω καὶ ταύτη τῇ μονοειδεῖ ἀρετῇ, ἐὰν λίπη ἐν κάλλος τῶν λοιπῶν ἀρετῶν, τελεία ἀρετὴ οὐκ ὀνομάζεται. Ἔοικε δὲ πάλιν πολυτίμοις ἐδέσμασιν ἠρτημένοις ἐν πᾶσιν ἐκλεκτοῖς ἀρώμασι, καὶ ὑστερημένοις ἄλατος. Καθάπερ οὖν τὰ πολύτιμα ἐδέσματα ἄνευ ἀλὸς βρωθῆναι οὐ δύνανται, οὕτω καὶ αὕτη ἡ μονοειδῆς ἀρετὴ εἰς πᾶν κάλλος κεκοσμημένη τῶν ποικίλων ἀρετῶν, ἐὰν ὑστερῆται ἀπὸ 165 τῆς Χριστοῦ ἀγάπης καὶ τοῦ πλησίον, καθόλου βδελυκτὴ ἐστίν. Ὁμοίᾳ πάλιν ἐστὶ τῷ τελείῳ καὶ καλῷ σώματι τοῦ ἀλφαβήτου τελειομένου καὶ περικεκοσμημένου ἐν τοῖς οἰκείοις γράμμασιν, ἐὰν δὲ ἀφέληται ἐν τῶν γραμμάτων αὐτοῦ, τὸ ὅλον εἰς οὐδὲν καθίσταται. Οὕτω καὶ αὕτη ἀτελής καὶ ἀδόκιμος ἐστὶ, λειπομένη ἐνὶ τῶν κατ' ἀρετὴν κατορθωμάτων. Ἔοικε δὲ μεγάλῳ καὶ ὑψηπέτῳ ἀετῷ, ὃς θεωρήσας βρῶμα ἐν παγίδι μετὰ σφοδρότητος κατέπτῃ ἐν αὐτῇ, καὶ βουλόμενος ἐξαρπάσαι τὴν θήραν τῷ ἄκρῳ συνελήφθη τοῦ ὄνυχος, καὶ διὰ τοῦ μικροῦ ἐκείνου ἢ πᾶσα ἰσχύς αὐτοῦ δεσμεῖται· καὶ ὅλον μὲν ἔχει τῷ δοκεῖν τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐλεύθερον καὶ τῆς παγίδος ἐκτός, ἡ δὲ δύναμις αὐτοῦ πᾶσα ὑπ' αὐτῆς πεπέδηται. Τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον καὶ ἡ ἀρετὴ αὕτη, ἐὰν δεθῇ ἐν τινὶ τῶν γηϊνῶν πραγμάτων, νεκροῦται καὶ ἐξασθενεῖ καὶ ἀπόλλυται, εἰς ὕψος μὴ δυναμένη ἀρθῆναι, τῷ γηϊνῷ προσηλωμένη πράγματι. Τίς ὁ μὴ ἔχων δάκρυα ἐλθέτω καὶ κλαυσάτω· καὶ ὁ μὴ εὐπορῶν κατανύξεως παρελθῶν στεναξάτω. Ὡ, πῶς εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνελθοῦσα ἡ ἀρετὴ καὶ εἰς αὐτὰς τῆς βασιλείας φθάσασα τὰς πύλας οὐκ ἴσχυσεν εἰσελθεῖν! Οἷόν τι λέγω, ἀγαπητέ; Κατῶρθωσάν τινες τὴν ἀρετὴν ταύτην πόνοις μυρίοις καὶ κατεκόσμησαν αὐτήν, 166 ὡσπερ διάδημα βασιλέως· καὶ δεθέντες ἐν πράγμασι γηϊνοῖς ἀπώλοντο, καὶ ἐκτός τῆς οὐρανοῦ βασιλείας κατέστησαν. Σκόπησον τοίνυν σαυτὸν, μὴ ἐμπαγῆς εἷς τι τοιοῦτον, καὶ παραδοὺς σεαυτὸν τῷ Ἐχθρῷ καταλύσης τὴν οὕτω θαυμαστὴν ἀρετὴν, ἣν ἐκτήσω μετὰ τοσοῦτων πόνων· μηδὲ κωλύσης αὐτήν εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνελθεῖν, καὶ μὴ παραστήσης αὐτήν κατησχυμένην πρὸ τοῦ νυμφῶνος· ἀλλὰ δὸς αὐτῇ παρησίαν μετὰ φωνῆς ὑψηλῆς εἰσελθεῖν ἀγαλλιωμένην καὶ τοὺς μισθοὺς ἀπαιτοῦσαν. Ὡ τοῦ θαύματος· καθάπερ γὰρ λέων τριχὶ δεθείς, τῇ γηϊνῇ φροντίδι, ἐν τῇ γῇ κατεσάπη καὶ ἐταπεινώθη· λέοντι γὰρ ἔοικεν ἡ τοιαύτη ἀρετὴ. Νῆψον τοίνυν, ἀγαπητέ, καὶ κινήσας σαυτὸν ἀπόκοψον τὴν εὐτελεῖ τρίχα, ἵνα μὴ γελασθῆς, καθάπερ ἐκεῖνος ὁ ἰσχυρός, ὃς διὰ τῆς σιαγόνας ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ χιλίους ἀνείλε, καὶ ἑαυτὸν ἐλευθερώσας τοὺς ἐχθροὺς ἐθανάτωσε. Τὴν τε νίκην τῷ Θεῷ προσήγαγε καὶ ἡ δέησις αὐτοῦ τὴν σιαγόνα εἰς πηγὴν μετέβαλε. Τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα κατορθώσας, διὰ τῆς ἀφαιρέσεως τῶν τριχῶν ἐπειδὴ ἐχθροῖς ἑαυτὸν διὰ τῆς ἀφροσύνης παρέδωκε, τὴν φοβερὰν καὶ λίαν θαυμαστὴν ἰσχὴν κατέδησε. Καὶ σὺ τοίνυν πρόσεχε, μὴ καταδήσης τὴν τοιαύτην ἀρετὴν ἐν 167 τινὶ γεώδει κακοπραγίᾳ· ἀλλ' ἀπὸ πάντων τῶν

βλαπτόντων αὐτὴν ἐλευθέρωσον, 167 καὶ πρόπεμψον εἰς τὸν οὐρανόν. Καθάπερ κάτεισιν εἰς βυθόν τις ἐπὶ τὸ εὐρεῖν πολύτιμον καὶ πολύφημον μαργαρίτην, καὶ τοῦτον εὐρών ἄνεισιν εἰς τὸ ὕψος τῶν ὑδάτων, γυμνὸς ὀρμήσας ἐπὶ τὴν γῆν σὺν πολλῷ πλούτῳ· ὁμοίως οὖν καὶ σὺ γυμνωσον σαυτὸν ἀπὸ πάντων τῶν τοῦ βίου σπύλων, καὶ ἔνδυσαι τὴν ἀρετὴν ταύτην κοσμηθεὶς ὑπ' αὐτῆς. Νῆψόν τε ἡμέρας καὶ νυκτός, ἵνα μὴ γυμνωθῆς ἀπ' αὐτῆς. Ἡ γὰρ κτησαμένη αὐτὴν ψυχὴ ὑπ' οὐδενὸς κακοῦ δύναται περιτραπήναι, οὐχ ὑπὸ λιμοῦ ἢ γυμνότητος ἢ ἀκηδίας ἢ νόσου ἢ πτωχείας ἢ διωγμοῦ ἢ τινος ἑτέρου πειρασμοῦ διαβολικοῦ. Ἐὰν γὰρ νήψη, διὰ τῶν τοιούτων πλέον αὐξεται καὶ στεφανοῦται, αἰεὶ κατὰ Θεὸν προκόπτουσα καὶ λαμπρυνομένη· οὔτε δὲ αὐτὸς ὁ θάνατος ἰσχύει αὐτὴν κακῶσαι, ἀλλὰ τοῦ σώματος ἐξελθοῦσαν Ἄγγελοι ἐν οὐρανοῖς ἀγαλλομένην αὐτὴν ὑποδέχονται, καὶ προσάγουσιν αὐτὴν τῷ Πατρὶ τῶν φώτων. Θλίψις γὰρ ὑπομονὴν κατεργάζεται· ἢ τε πτωχεῖα καὶ ἡ ἀκτημοσύνη γῆ ἐστὶ τῆς 168 ἐργασίας αὐτῆς· ἀπ' αὐτῶν γὰρ καρποφορεῖ καρπὸν τῆς δικαιοσύνης. Οὔτε μὴν ἡ ἀρρωστία δύναται αὐτὴν ἀδικῆσαι· ἐξ αὐτῆς γὰρ δύναμιν ἐνδέδεται καὶ καύχημα πρὸς τὸν Θεόν. Ὅμοίως οἱ πειρασμοὶ οὐκ ἰσχύουσιν αὐτὴν ἐλαττώσαι, ἀπ' αὐτῶν γὰρ κτᾶται ἔπαινον καὶ δόξαν εἰς ζωὴν αἰώνιον. Διωγμὸς πτοῆσαι αὐτὴν οὐ δύναται· ἀπ' αὐτοῦ δὲ πλέκει στέφανον, τέλειόν τε καὶ εὐμορφον, καὶ τῷ Θεῷ τῆς δόξης μετὰ χαρᾶς προσφέρει. Ἄλλ' οὔτε ἡ γυμνότης ἰσχύει αὐτὴν ἀτιμίᾳ περιβαλεῖν, ἐπειδὴ ἐξ αὐτῆς ὑφαίνει στολὴν δόξης. Λιμὸς ὁμοίως οὐ δύναται αὐτὴν εἰς ὀλιγοψυχίαν καταστῆσαι, ἐξ αὐτοῦ δὲ τράπεζα ἐτοιμάζεται αὐτῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. Ἄλλ' οὔτε ἡ δίψα ἰσχύει αὐτὴν τῇ ἀκηδίᾳ περιβαλεῖν· ἀπ' αὐτῆς γὰρ ἐτοιμάζεται αὐτῇ εὐφροσύνη τοῦ παραδείσου. Οὔτε μὴν ἡ πτωχεῖα δύναται δελεᾶσαι αὐτὴν εἰς τὸν πλοῦτον· δι' αὐτῆς γὰρ κληρονομεῖ τὸν μακαρισμὸν τοῦ Κυρίου. Ἡ ἀγρυπνία τε καὶ ὁ κλαυθμὸς στέφανος τῆς τελειότητος αὐτῆς. Ἡ ταπεινοφροσύνη καὶ ἡ πραότης θεμέλιοι τῆς οἰκοδομῆς αὐτῆς εἰσιν. Ὁ θάνατος οὐκ ἰσχύει αὐτὴν θανατῶσαι, ἀλλ' οὐδὲ μνημα περικλείσαι αὐτὴν δύναται οὐδὲ κατασχεῖν. Αὐτοὶ τε οὐρανοὶ οὐκ ἰσχύουσι τὰς πύλας ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν κλεῖσαι 169 τῆς ἐναρέτου ψυχῆς· ἀλλ' ὀρώντες αὐτὴν μετὰ χαρᾶς ἀνοίγονται. Μύριαί τε μυριάδες καὶ χίλια χιλιάδες Ἀγγέλων καὶ Ἀρχαγγέλων, Θρόνων καὶ Κυριοτήτων, Ἀρχῶν τε καὶ Ἐξουσιῶν, οὐκ ἰσχύουσι τοῦ ἐπιτιμῆσαι αὐτῇ, ἀλλὰ μετὰ χαρᾶς τοῦ προσώπου αὐτῶν προσδέχονται αὐτὴν, καὶ ἐπὶ τῶν χειρῶν αὐτῶν ἄραντες αὐτὴν ἔμπροσθεν τοῦ θρόνου τῆς δόξης προσάγουσιν αὐτὴν. Ἀγάλλεται ἐπ' αὐτῇ ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱὸς σὺν τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι. Καὶ ἀγάλλεται μὲν ἐπ' αὐτῇ ὁ Πατὴρ, ὅτι αὐτὸν ἠγάπησεν, καὶ πλὴν αὐτοῦ ἄλλον οὐκ ἠγάπησεν. Ἀγάλλεται ἐν αὐτῇ ὁ μονογενὴς αὐτοῦ Υἱός, ὅτι αὐτὸν ἐπεπόθησε, καὶ πλὴν αὐτοῦ οὐδένα ἐκτήσατο. Ἀγάλλεται ἐν αὐτῇ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ὅτι ἐγενήθη ἐν αὐτῷ ναὸς ἅγιος καὶ ἐνώκησεν ἐν αὐτῇ. Ἀγάλλονται ἐν αὐτῇ οἱ οὐρανοὶ μετὰ τῶν δυνάμεων αὐτῶν, καὶ ὁμοθυμαδὸν προσπίπτουσι. Δοξάζουσι τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, θεασάμενοι αὐτὴν ἀρετῇ ἀγγελικῇ περικεκοσμημένην εἰς πᾶν κάλλος δικαιοσύνης. Ἀγάλλεται ἐν αὐτῇ ὁ παράδεισος, ὅτι αὐτὸν ἔλαχεν εἰς κληρονομίαν. Δόξα καὶ μεγαλοπρέπεια τῷ μόνῳ ἀγαθῷ καὶ φιλανθρώπῳ Θεῷ, τῷ παρέχοντι ἡμῖν τὴν αὐτοῦ βασιλείαν διὰ τῆς αὐτοῦ χάριτος. 170 Ἰασαί με, Κύριε, καὶ ἰαθήσομαι, ὁ μόνος σοφὸς καὶ εὐσπλαγχνος. Ἴκετεύω τὴν σὴν ἀγαθότητα· ἴασαι τὰ τραύματα τῆς ψυχῆς μου, καὶ φώτισον τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς διανοίας μου, ἵνα κατανοήσω τὴν σὴν οἰκονομίαν τὴν ἐν ἐμοὶ γενομένην. Καὶ ἐπειδὴ ἐμωράνθη ἡ διάνοια, τὸ ἄλλας τῆς χάριτός σου ἀρτυσάτω αὐτὴν. Τί δὲ ἐρῶ σοι, ὦ προγνώστα, τῷ ἐτάζοντι καρδίας καὶ νεφρούς; Σὺ μόνος ἐπίστασαι, ὅπως ὡς γῆ ἄνυδρος διψᾷ σε ἢ ψυχὴ μου, καὶ ποθεῖ σε ἢ καρδίᾳ μου. Τὸν γὰρ ἀγαπῶντά σε διηνεκῶς ἢ χάρις σου κορέννυσι. Καθὼς δὲ αἰεὶ ἤκουσάς μου, καὶ τὸ νῦν μὴ ὑπερίδης τὴν δέησίν μου·

ὡσπερ γὰρ αἰχμάλωτός μου ἐστὶν ἡ διάνοια, σὲ μόνον τὸν Σωτῆρα ζητοῦσα τῆς ἀληθείας. Πέμπσον τοίνυν τὴν χάριν σου, ἵνα ἔλθοῦσα κορέσειε τὴν ἐμὴν πείναν, καὶ ποτίσειέ μου τὴν δίψαν. Σὲ γὰρ ποθῶ καὶ διψῶ τὸ φῶς τῆς ἀληθείας καὶ δοτῆρα τῆς σωτηρίας. Δὸς οὖν μοι τὰ αἰτήματά μου, καὶ στάξον ἐν τῇ καρδίᾳ μου σταγόνα μίαν τῆς ἀγάπης σου, ἵνα καυθῆ ὡς φλοξ ἐν τῇ καρδίᾳ μου, καὶ καταφάγη τὰς ἀκάνθας καὶ τριβόλους αὐτῆς, τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς. Δὸς τοίνυν πλουσίως καὶ μετρίως ὡς Θεὸς ἄνθρωπος, καὶ πλήθυνον ὡς Υἱὸς ἀγαθὸς ἀγαθοῦ Πατρός. Εἰ δὲ ἐγὼ ἠθέτησα 171 καὶ ἀθετῶ, καθάπερ χοϊκὸς καὶ υἱὸς χοϊκοῦ, ἀλλ' ὁ πληρώσας τὰς ὑδρίας ἐκ τῆς εὐλογίας σου, πλήρωσον τὴν δίψαν μου, καὶ κόρεσον τὴν πείνάν μου, ὁ κορέσας τὰς πέντε χιλιάδας ἐκ τῶν πέντε ἄρτων. Φιλάνθρωπε ἀγαθέ, εἰ περὶ χόρτῳ καὶ ἄνθει καὶ παντοίῳ χλωρῷ τῆς γῆς κέχυται ἀφθόνως ἡ χάρις σου ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, πόσω μᾶλλον δωρήσεται αἰτήματα τῷ δούλῳ σου τῷ ἰκετεύοντι· ἰδοὺ γὰρ καὶ ὁ ἀήρ λαμπρύνεται καὶ τὰ πετεινὰ ἀλλάσσει τὰς φωνὰς αὐτῶν ἀπὸ τῆς δόξης τῆς πολλῆς σου σοφίας. Ἴδου δὴ καὶ ἡ γῆ πᾶσα διπλοῖδα περιβάλλεται τῶν ποικίλων ἀνθῶν, ἧτις ὑφαίνεται ἄνευ χειρῶν ἀνθρώπων. Ἀγάλλεται καὶ ἐορτάζει δύο ἐορτάς· μίαν μὲν ὑπὲρ τοῦ υἱέος τοῦ πρωτοτόκου Ἀδάμ, ὅτι ἐζωοποιήθη, μίαν δὲ ὑπὲρ τοῦ Δεσπότου αὐτῆς, ὅτι κατελθὼν ἐβάδισεν ἐπ' αὐτήν. Ἴδου καὶ ἡ θάλασσα πληθύνεται ἀπὸ τῆς χάριτός σου, καὶ πλουτίζει τοὺς πλέοντας ἐν αὐτῇ. Ἡ χάρις σου δίδωσι καὶ ἐμοὶ παρρησίαν τοῦ λαλῆσαι πρὸς σέ, καὶ ὁ πόθος ὃν ἔχω πρὸς σέ ἀναγκάζει με <ιέναι>. Εἰ δὲ ὁ ἀπ' ἀρχῆς ἀνθρωποκτόνος ἐν τῷ 172 καιρῷ τούτῳ προσερχόμενος, ὁ ἀρχέκακος Ὅφις, ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ, πόσω μᾶλλον ἀνοίξεις τὸ στόμα τοῦ δούλου σου τοῦ ποθοῦντός σε εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον τῆς χάριτός σου; Φιλάνθρωπε ἀγαθέ, ὁ τὰ δύο λεπτὰ δεξάμενος καὶ ἐπαινέσας τῆς χήρας προαίρεσιν, πρόσδεξαι τὴν δέησίν μου τοῦ δούλου σου, καὶ αὔξησον τὴν εὐχὴν μου, καὶ δός μοι τὰ αἰτήματά μου, ἵνα ναὸς γένωμαι τῆς χάριτός σου, καὶ οἰκῆσῃ ἐν ἐμοὶ καὶ αὐτὴ με διδάξῃ, πῶς ἀρέσω αὐτῇ, ὅπως τε κρούσῃ εἰς τὴν κινύραν μου μέλη κατανύξεως καὶ εὐφροσύνης, ἄγξῃ τε τὴν διάνοιάν μου ὡσπερ ἐν χαλινῷ, ἵνα μὴ πλανηθῆς ἀμάρτω σοι, καὶ ἐκβληθῶ τοῦ φωτὸς ἐκείνου. Εἰσάκουσόν μου, Κύριε, εἰσάκουσόν μου, καὶ δός μοι ἵνα κληθῶ ἐν τῇ βασιλείᾳ σου, καὶ συναχθῶ ὁ πεπλανημένος καὶ καθαρισθῶ ὁ ἀκάθαρτος, καὶ σοφισθῶ ὁ ἄφρων, καὶ χρήσιμος γένωμαι ὁ ἀχρήσιμος. Τὸ ποίμνιον τὸ ἐκλεκτόν σου, τῶν ἀσκητῶν καὶ πάντων τῶν Ἁγίων τῶν εὐαρεστησάντων σοι, οἱ ἐν τῷ παραδείσῳ ἀγαλλόμενοι, αὐτοὶ πρεσβεύουσιν ὑπὲρ ἐμοῦ, καὶ παρακαλέσουσί σε τὸν μόνον φιλάνθρωπον. Εἰσακούσῃ τε αὐτὸς τῆς δεήσεως αὐτῶν καὶ σώσεις με ταῖς αὐτῶν παρακλήσεσιν. Ἐγὼ δὲ δι' αὐτῶν δόξαν σοι προσενέγκω, ὅτι τῶν 173 εὐχῶν αὐτῶν εἰσήκουσας καὶ ὤκτιρήσας με καὶ οὐχ ὑπερεΐδες τὴν δέησιν αὐτῶν, τὴν γενομένην ὑπὲρ τῆς ἐμῆς σωτηρίας. Σὺ δέ, Κύριε, διὰ τοῦ Προφήτου σου εἶπας· ἀνοίξον τὸ στόμα σου, καὶ πληρώσω αὐτό. Ἴδου τοιγαροῦν ἀνέωκται μετὰ τῆς καρδίας τὸ στόμα τοῦ δούλου σου· πλήρωσον αὐτὸ τῆς χάριτός σου, ἵνα διαπαντὸς εὐλογῆσω σε, Χριστὲ Σωτῆρ ἡμῶν. βρέξον εἰς τὴν καρδίαν μου, φιλάνθρωπε ἀγαθέ, τὴν δρόσον τῆς χάριτός σου. Καθάπερ γὰρ οὐκ ἰσχύει γῆ ἐσπαρμένη θρέψαι αὐτῆς τὰ γεννήματα ἄνευ τῆς ἐπισκέψεως τῆς ἀγαθότητός σου, οὕτως οὐδὲ ἡ καρδία μου ἰσχύει φθέγγασθαι τὰ εὐάρεστά σοι δίχα τῆς χάριτός σου, καὶ καρποφορῆσαι καρπὸν δικαιοσύνης. Ἴδου δὴ ὁ ὑετὸς τρέφει τὰ γεννήματα καὶ τὰ δένδρα στεφανοῦνται τοῖς ποικίλοις ἄνθεσι· καὶ ἡ δρόσος τῆς χάριτός σου ποτισάτω μου τὴν διάνοιαν, καὶ περικοσμησάτω αὐτὴν τοῖς ἄνθεσι τῆς κατανύξεως καὶ τῆς ταπεινώσεως, τῆς τε ἀγάπης καὶ ὑπομονῆς. Καὶ τί ἐρῶ; Ἴδου γὰρ ἡ εὐχὴ μου ἀσθενῆς ὑπάρχει, καὶ αἱ ἀνομίαι μου μεγάλαι καὶ ἰσχυραί· αἱ ἀμαρτίαι μου θλίβουσί με, καὶ αἱ ἀσθένειά μου ἀναγκάζουσί με· νικησάτω αὐτὰς ἡ χάρις σου, Κύριε. Ὁ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, ἀνοίξον τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς διανοίας μου, ἵνα διαπαντὸς εἰς τὸ κάλλος 174

σου κατανοῶ. Ὁ ἀνοίξας τὸ στόμα τοῦ ὑποζυγίου, ἀνοιξον τὸ στόμα μου εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον τῆς χάριτός σου. Ὁ θέμενος ὄριον τῇ θαλάσῃ τῷ λόγῳ τοῦ προστάγματός σου, θές ὄριον καὶ τῇ καρδίᾳ μου διὰ τῆς χάριτός σου, ὅπως μὴ ἐκκλίνη δεξιὰ ἢ ἀριστερὰ ἀπὸ κάλλους σου. Ὁ δούς γε ὕδωρ ἐν τῇ ἐρήμῳ λαῶ ἀπειθεῖ καὶ ἀντιλέγοντι, δός μοι κατάνυξιν καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς μου δάκρυα, ἵνα κλαύσω ἡμέρας καὶ νυκτὸς τὰς τῆς ζωῆς μου ἡμέρας μετὰ ταπεινοφροσύνης καὶ ἀγάπης καὶ καρδίας καθαρᾶς. Ἐγγισάτω ἡ δέησίς μου ἐνώπιόν σου, Κύριε, καὶ δώρησαί μοι ἐκ τοῦ σπόρου τοῦ ἀγίου σου, ἵνα σοι προσενέγκω δράγματα κατανύξεως πλήρη καὶ ἐξομολογήσεως. Καὶ ἐρῶ· δόξα τῷ δεδωκότι, ἵνα αὐτῷ προσενέγκω, καὶ προσκυνήσω τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, εἰς αἰῶνας. Ἀμήν. Νήψωμεν οὖν, παρακαλῶ, ἐν τῷ βραχεῖ τούτῳ καιρῷ, καὶ ἀγωνισώμεθα εἰς τὴν ἐνδεκάτην ὥραν ταύτην· ἡ γὰρ ἑσπέρα ἤγγικε, καὶ ὁ μισθαποδότης μετὰ δόξης ἔρχεται ἀποδοῦναι ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Προσέχετε μὴ τις ὑμῶν ἀμελήσῃ κατορθώσας καὶ ἀπωλέσῃ τὴν ἄμετρον μισθαποδοσίαν τοῦ Σωτῆρος. 175 Ἔοικε γὰρ ὁ μοναχὸς χώρα τινὶ ἐσπαρμένη, ἣτις ἀυξήσασα ὑετοῖς καὶ δρόσοις διαφόροις καὶ καρποφόροις καρποφορεῖ καρπὸν εὐφροσύνης, καὶ φθάσασα εἰς τὴν ὥραν τοῦ καρποῦ, εἰς πλείονα φροντίδα τὸν γεωργὸν καθίστησι, μὴ χάλαζα ἢ ἄγρια ζῶα ταύτην διαφθείρωσιν· ἐπὶ δὲ ἐν τῷ ἀμητῷ τύχῃ τῶν ἀμοιβῶν, συγκομίσας εἰς ἀποθήκην τῶν καρπῶν τῶν ληϊῶν χαίρει καὶ εὐφραίνεται εὐχαριστῶν τῷ Κυρίῳ. Ὁμοίως καὶ ὁ μοναχὸς, ἐν ὅσῳ ἐστὶν ἐν τῷ σώματι τούτῳ μεριμνήσαι ὀφείλει περὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς, πονῶν ἐν τῇ ἀσκήσει μέχρι τελευταίας ἡμέρας, ἵνα μὴ ἀμελήσας δράμῃ εἰς ἀνόνητον· ἀλλὰ τὸν δρόμον τελέσας, τοὺς καρποὺς τῶν πόνων, κατὰ τὸν γεωργόν, εἰς οὐρανὸν ἀποκομίσει, χαρὰ καὶ εὐφροσύνη τῶν Ἀγγέλων γενόμενος. Μηδεὶς τοίνυν ἀπορραθυμῆσῃ ἢ πτοηθῇ τοὺς πειρασμούς· ἀλλ' ὁ ἰσχυρὸς τοὺς ἀσθενεῖς ἀντιλαμβανέσθω· ὁ πρόθυμος τὸν ὀλιγόψυχον παρακαλεσάτω, καὶ ὁ νήφων τὸν ὑπνω κατεχόμενον διεγειράτω. Ὁ καταστάμενος τὸν ἀκατάστατον νοθετεύτω, καὶ ὁ ἐγκρατὴς τῷ ἀδιαφόρῳ καὶ ἀτάκτῳ ἐπιτιμάτω. Καὶ οὕτως ἀλλήλοις συγκοπιῶντες ὁμοθυμαδὸν καὶ νικῶντες, τὸν ἀντίπαλον ἡμῶν Ἐχθρὸν καταισχυνοῦμεν, καὶ τὸν Θεὸν ἡμῶν δοξάσομεν, 176 καὶ τοὺς ἀγίους Ἀγγέλους εὐφρανοῦμεν, τοὺς τε ὀρώντας ἡμᾶς καὶ ἀκούοντας περὶ ἡμῶν, ἐν Χριστῷ τῷ Σωτῆρι ἡμῶν μεγάλως οἰκοδομήσομεν. Ὡσπερ γὰρ Ἀγγέλων παρεμβολὴ ἀγίων, οὕτω μοναχῶν πλῆθος ἐπὶ τὸ αὐτὸ διαπαντὸς ἐχόντων τὴν διάνοιαν πρὸς τὸν Θεόν. Καὶ ὡσπερ μέλι καὶ κηρίον ἐν στόματι, οὕτως ἀπόκρισις μετὰ ἀγάπης ἀδελφοῦ πρὸς τὸν πλησίον. Ὡς ὕδωρ ψυχρὸν ἐν καύματι διψῶντι, οὕτω παρακλήσεως λόγος ἐν θλίψει τῷ ἀδελφῷ. Καὶ ὡσπερ ἐὰν δῶ χεῖρα πεπτωκότι τις καὶ ἐγερῇ αὐτόν, οὕτως ἐγείρει παραινέσεως λόγος καὶ ἀληθείας ῥάθυμον ψυχὴν καὶ ὀλίγων. Καὶ ὡσπερ σπóρος καλὸς καὶ εὐθαλῆς ἐν γῆ πίνι, οὕτως ἀγαθοὶ λογισμοὶ ἐν ψυχῇ μοναχοῦ. Καὶ ὡσπερ δέσις ὄχυρὰ ἐν οἰκοδομῇ, οὕτω μακροθυμία ἐν καρδίᾳ μοναχοῦ, ἐν καιρῷ ψαλμωδίας αὐτοῦ. Καὶ ὡσπερ γόμος ἄλατος ἀνδρὶ ἀσθενεῖ, οὕτως ὕπνος μοναχοῦ ἢ μέριμνα τοῦ κόσμου. Ὡς ἄκανθαι καὶ τρίβωλοι ἐν σπόρῳ καλῷ, οὕτω ῥυπαροὶ λογισμοὶ ἐν ψυχῇ μοναχοῦ. Ὡς γάγγραινα ἰωμένη καὶ τέλος μὴ λαμβάνουσα τῆς ἰάσεως, οὕτω μνησικακία ἐν ψυχῇ μοναχοῦ. Ὡσπερ ξύλον διαφθείρει σκῶληξ, οὕτως ἔχθρα 177 καρδίαν μοναχοῦ. Ὡσπερ σῆς ἰμάτια διαφθείρει, οὕτω καταλαλιά μολύνει ψυχὴν μοναχοῦ. Ὡσπερ δένδρον ὑψηλὸν καὶ ὠραῖον καὶ καρπὸν μὴ ἔχον, οὕτω μοναχὸς ὑπερήφανος καὶ ἀλαζών. Ὡσπερ καρπὸς ὠραῖος μὲν ἔξωθεν, ἔσωθεν δὲ σεσηπὼς, οὕτω μοναχὸς φθονερός καὶ βάσκανος. Ὡσπερ τις ἀκοντίσας λίθον εἰς πηγὴν καθαρὰν ταρασσει αὐτήν, οὕτως ἀπόκρισις μετὰ ὀργῆς μοναχοῦ διάνοιαν ταρασσει τοῦ πλησίον. Ὡσπερ τις μεταστήσας ἐκ ριζῶν ἔγκαρπον δένδρον, φθείρει τὸν καρπὸν καὶ τὸ φύλλον αὐτοῦ μαραίνει, οὕτω

μοναχὸς καταλιπὼν τὸν τόπον αὐτοῦ καὶ εἰς ἕτερον μετερχόμενος. Ὡσπερ οἰκοδομὴ μὴ ἔχουσα θεμέλιον ἐπὶ πέτραν, οὕτω μοναχὸς μὴ ἔχων ἐν θλίψεσιν ὑπομονήν. Ὡσπερ τις παρεστῶς καὶ ὀμίλων βασιλεῖ, καλέσαντος αὐτὸν συνδούλου, καταλείπει τὴν θαυμαστὴν καὶ ἔνδοξον τοῦ βασιλέως ὀμίλιαν καὶ τῷ συνδούλῳ ὀμιλεῖ, οὕτως ὁ λαλῶν ἐν καιρῷ ψαλμωδίας. Συνῶμεν, ἀγαπητοί, τίνι παριστάμεθα· ὃν τρόπον γὰρ οἱ Ἄγγελοι μετὰ πολλοῦ τρόμου παρεστῶτες ἐκτελοῦσι τὴν ὑμολογίαν τῷ Κτίσαντι, οὕτω καὶ ἡ 178 μῆς ὀφείλομεν ἐν ἀγῶνι ἐν καιρῷ τῆς ψαλμωδίας παρίστασθαι. Μὴ τὰ μὲν σώματα ἡμῶν παριστάσθω, ἡ δὲ διάνοια ἡμῶν φανταζέσθω. Ὡσπερ σκάφος ἐπὶ κυμάτων θαλάσσης, οὕτω καὶ ὁ μοναχὸς εἰς τὰ τοῦ βίου πράγματα. Ἄλλ' ἐπισυνάξωμεν ἡμῶν τοὺς λογισμούς, ἵνα σχῶμεν καύχημα πρὸς τὸν Θεὸν ἡμῶν, καὶ ὑπομείνωμεν τοὺς πειρασμούς τοῦ Ἐχθροῦ ἡμῶν, ἵνα δοξασθῶμεν. Καύχημα μοναχῷ ὑπομονὴ ἐν θλίψει· καύχημα μοναχῷ ἀκτημοσύνη καὶ ταπεινοφροσύνη καὶ ἀπλότης δοξάζουσα αὐτὸν ἐνώπιον Θεοῦ καὶ Ἀγγέλων· καύχημα μοναχῷ ἡσυχία καὶ ἀγρυπνία μετὰ κατανύξεως καὶ δακρύων· καύχημα μοναχῷ ἀγαπᾶν τὸν Θεὸν ἐξ ὅλης καρδίας καὶ τὸν πλησίον ὡς ἑαυτὸν· καύχημα μοναχῷ ἐγκράτεια βρωμάτων μετὰ γλώσσης καὶ ὅταν συμφωνῶσιν οἱ λόγοι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ· ἐγκαρτερῶν τῷ τόπῳ καὶ μὴ περιφερόμενος, ὡσπερ φρύγανον ὑπὸ ἀνέμου. Οἴμοι, ἀγαπητοί μου, ὅτι ἐγενόμην ὡσπερ μηχανὴ χαλκῆως πληρομένη καὶ ἐκκενουμένη καὶ τοῦ ἀνέμου μηδὲν καρπούμενη, διηγησάμενος τὰς ἀρετὰς τῆς Χριστοῦ ποιμένης καὶ μηδὲν ἐμαυτῷ ἐπιγινώσκων. Δόξα τῇ αὐτοῦ μεγαλωσύνῃ καὶ ἀγαθότητι. 179 Ἀδελφοί, ἐάν τις ὑμῶν προληφθῇ τοῖς ῥυπαροῖς καὶ αἰσχροῖς λογισμοῖς, μὴ ἀμελήσας ἐκδῶ ἑαυτὸν εἰς ἀπόγνωσιν, ἀλλ' ἐχέτω αὐτοῦ τὴν καρδίαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ στενάξας μετὰ δακρύων εἰπάτω· ἐξεγέρθητι, Κύριε, καὶ πρόσχες τῇ κρίσει μου, ὁ Θεὸς μου καὶ ὁ Κύριός μου εἰς τὴν δίκην μου· κρίνον με κατὰ τὴν δικαιοσύνην σου, Κύριε, ἔργον τῶν χειρῶν σου εἰμὶ ἐγώ· διὰ τί με ἐγκατέλιπες καὶ ὑπερείδες με; Καὶ ἵνα τί ἀποστρέφης τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ καὶ ἐπιλανθάνῃ τῆς ταπεινώσεώς μου; Ὅτι κατεδίωξεν ὁ Ἐχθρὸς τὴν ψυχὴν μου, ἔταπεινῶσεν εἰς γῆν τὴν ζωὴν μου· ἐνεπάγην εἰς ἴλυν βυθοῦ καὶ οὐκ ἔστιν ὑπόστασις· καταλαβέτω με ἡ χεὶρ σου, ἵνα μὴ ἀπόλωμαι. Ἐὰν οὕτως ἐγκαρτερήσῃς, καὶ ἐπικαλέσῃ αὐτόν, εὐθέως ὁ Φιλάνθρωπος τὴν χάριν αὐτοῦ πέμψας ἐν τῇ καρδίᾳ σου, παρακαλέσει σε ἀπὸ τοῦ ἐπωδύνου καὶ ἐπιμόχθου πολέμου. Μὴ τοίνυν ἀμελῶμεν, μὴ ἀπορραθυμῶμεν, τοιοῦτον εὐσπλαγχνον Δεσπότην ἔχοντες. Ἐν ὅσῳ γὰρ ὠδὲ ἔσμεν, καὶ οἰκτῖρει καὶ σώζει καὶ τὰς ἀνομίας ἡμῶν ἀφήσῃ. Τίς μὴ θαυμάσῃ, ὅτι διὰ τῶν δακρύων τῆς βραχείας ὧ 180 ρας, ὅτι καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἐνδεκάτῃ ὥρᾳ, μυρία συγχωρεῖ παραπτώματα, καὶ μυρία ὁμοίως ἰᾶται ἡμῶν τραύματα· καὶ ἰώμενος πάλιν μισθὸν παρέχει τῶν δακρύων; Τοῦτο γὰρ τὸ εἰωθὸς τῆς αὐτοῦ χάριτος· μετὰ τὸ ἰάσασθαι μισθὸν ἐπιδαφιλεύεται. Σπουδάσωμεν οὖν ἰαθῆναι, ἀδελφοί· ὧδε γὰρ ἔλεεῖ καὶ οἰκτῖρει τῇ αὐτοῦ χάριτι· ἐκεῖ δὲ οὐκέτι· ἀλλὰ δικαιοκρισία καὶ ἐκδίκησις καὶ ἀνταπόδοσις τῶν πεπραγμένων· ἐκεῖ ὁ εὐσπλαγχνος Ἀβραάμ, ἄσπλαγχνος καὶ ἀνελεήμων ἀπεδείχθη τῷ πλουσίῳ· καὶ ὁ παρακαλέσας περὶ Σοδόμων ἐκεῖ περὶ ἐνὸς ἀμαρτωλοῦ οὐ παρεκάλει, ἵνα οἰκτιρηθῇ. Μὴ οὖν ἡ διάνοια ἡμῶν ἐνδεθῇ τοῖς γηϊνοῖς πράγμασιν, ἀλλὰ σπουδάσωμεν μιμηταὶ γενέσθαι τῶν ἁγίων Πατέρων. Μὴ ὑστερήσωμεν τῆς πολιτείας αὐτῶν, ἵνα μὴ στερηθῶμεν τῆς δόξης αὐτῶν· ἀλλὰ σπουδάσωμεν, ἵνα μετὰ τῶν τελείων στεφανωθῶμεν· εἰ μὴ μετὰ τῶν τελείων, μετὰ τῶν ἐσχάτων ἵνα ἐπαινεθῶμεν. Μακάριος ὁ μετὰ τῶν τελείων ἀγωνισάμενος στεφανωθῆναι· ἄθλιος δὲ ὁ μηδὲ μετὰ τῶν ἐσχάτων ἐπαινεθεῖς. Μακάριος ὁ καταξιωθεὶς τοῦ στεφάνου καὶ τῆς κληρονομίας τῶν ἁγίων, καὶ τῆς λεγούσης φωνῆς· δεῦτε οἱ εὐλο 181 γημένοι τοῦ Πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Ποίαν ἀπολογίαν ἔχομεν, ἐὰν

ἀμελήσωμεν, ἀδελφοί; Ὁ βιωτικὸς ἴσως ἔχει ὡς ἐν τῷ κόσμῳ φυρώμενος· ἡμεῖς δὲ τί ἐροῦμεν; Φοβοῦμαι μήπως οἱ ἐπαινοῦντες ἡμᾶς ἐνταῦθα ἐκεῖ ἡμᾶς μυκτηρίσωσι. Μὴ γλυκανθῆ ἡμῖν ἡ ῥαθυμία καὶ ἡ τοῦ κόσμου μέριμνα, ἵνα μὴ πικρανθῆ ἡμῖν τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον καὶ ὁ ἀκοίμητος σκόληξ. Ἀνανήψωμεν ὀλίγον καὶ κλαύσωμεν, ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τοῦ αἰωνίου πυρός. Οὐ πιστεύετε τῷ λόγῳ τοῦ Σωτῆρος, ὅτι ἐξαίφνης ὡσπερ ἀστραπὴ ἔσται ἡ παρουσία αὐτοῦ; Φοβηθῶμεν μὴ αἰφνιδίως ἀπαρασκευάστοις καταλάβῃ· καὶ μεμψόμεθα ἑαυτοὺς ὑπὲρ τῆς ἀμελείας ἡμῶν, μηδὲν ὠφελοῦντες. Πιστεῦσατέ μοι, ἀγαπητοί, ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστί. Βλέπετε οὖν μὴ πληρωθῆ ἔφ' ἡμῖν τὸ λόγιον τοῦ Προφήτου· οὐαὶ τοῖς ἐπιθυμοῦσι τὴν ἡμέραν Κυρίου. Καὶ προσέχετε ἑαυτοῖς, μὴ εὐρεθῶμεν ὡς ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ Κύριος εὗρε τρυφῶντα, καὶ μετὰ τῶν ἀπίστων τὸ μέρος αὐτοῦ τάξας ἐδιχοτόμησεν αὐτόν. Ἄλλὰ ἀναιδῶς δο 182 ξάσωμεν αὐτόν, ἵνα ῥύσῃται ἡμᾶς τοῦ σκότους καὶ τοῦ βρυγμοῦ τῶν ὀδόντων, καὶ καταξιώσῃ ἡμᾶς τῆς βασιλείας αὐτοῦ. Ἴκετεύω σε, Σωτῆρ τοῦ κόσμου Χριστέ, ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμὲ καὶ ῥῦσαί με τοῦ πλήθους τῶν ἀνομιῶν μου. Πάντα ἠθέτησα τὰ ἀγαθὰ ἃ ἐποίησας μετ' ἐμοῦ ἐκ νεότητός μου· ὅτιπερ ἰδιώτην με ὄντα καὶ ἀσύνετον ἐποίησας σκευὸς πλήρες γνώσεως καὶ σοφίας. Ἐπληθύνθη ἐπ' ἐμὲ ἡ χάρις σου καὶ ἐνέπλησε τὴν πεινάν μου, καὶ τὴν δίψαν μου ἀνέψυξεν· ἐφώτισέ τε τὴν σκοτεινὴν μου διάνοιαν, καὶ ἐπεσύναξεν ἀπὸ πλάνης τοὺς λογισμούς μου. Νυνὶ δὲ προσκυνῶ καὶ παρακαλῶ τὴν ἄφατόν σου φιλανθρωπίαν, ὁμολογῶν τὴν ἐμὴν ἀσθένειαν· ἄνες ἀπ' ἐμοῦ τὰ κύματα <τῆς χάριτός σου> αὐτῆς, καὶ φύλαξόν μοι αὐτὴν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ· καὶ μὴ μοι ὀργισθῆς, ὃ πανάγαθε· μὴ φέρων γὰρ αὐτῆς τὰ ρεύματα ἐτόλμησα προπετεῦσασθαι. Χαρακτήρ τοῦ Πατρὸς καὶ ἀπαύγασμα τῆς ἀπορρήτου δόξης, ἄνες μοι ἀπ' αὐτῆς· ὡσπερ γὰρ πῦρ καταφλέγει τοὺς νεφρούς μου καὶ τὴν καρδίαν μου· ἐκεῖ δὲ μοι αὐτὴν δώρησαι, καὶ σῶσόν με ἐν τῇ βασιλείᾳ σου, ποιήσας παρ' ἐμοὶ μονὴν ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ σου μετὰ τοῦ εὐλογημένου Πατρὸς τῆς σῆς ἀγαθότητος 183 τος. Ναί, Χριστέ, ὁ μόνος δοτὴρ τῆς ζωῆς, δώρησαί μοι τὴν δέησίν μου, καὶ ἐπικάλυψον τὰς ἀνομίας μου ἀπὸ τῶν γνωστῶν μου, μνησθεὶς τῶν δακρύων μου ὧν ἐδάκρυσα ἐνώπιον τῶν ἀγίων μαρτύρων σου, ἵνα οἰκτιρηθῶ ἐν τῇ φρικτῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ καὶ σκεπασθῶ ὑπὸ τὰς πτέρυγας τῆς σῆς χάριτος. Ναί, Δέσποτα, εἰς ἐμὲ τὸν ἁμαρτωλὸν δεῖξον τὴν ἄφατόν σου φιλανθρωπίαν, καὶ συμμετόχόν με ποιήσον τοῦ ληστοῦ ἐκείνου, ὃς διὰ λόγου ἐνὸς κληρονόμος ἐγένετο τοῦ παραδείσου. Εἰσάγαγέ με ἐκεῖ καὶ ἴδω ποῦ ἐκρύβη ὁ Ἀδάμ, καὶ προσενέγκω δόξαν τῇ φιλανθρωπίᾳ σου, ὅτι εἰσήκουσας τῶν δακρύων μου καὶ ἀπώλεσας πάσας τὰς ἀνομίας μου. Ἔθου τὰ δάκρυά μου ἐνώπιόν σου, Κύριε, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐπαγγελίᾳ σου, ἵνα καταισχυνηθῆ ὁ Ἐχθρὸς μου, ὅταν ἴδῃ με ἐν τόπῳ ζωῆς, ὃν ἠτοίμασάν μοι οἱ οἰκτιρμοί σου, καὶ σκοτισθῆ ἀποτυχῶν ὄραν με ἐν τόπῳ, ὃν ἠτοίμασάς μοι διὰ τὰς ἁμαρτίας μου. Ναί, Δέσποτα, ὁ μόνος ἀναμάρτητος καὶ φιλάνθρωπος, ἔκχεε ἐπ' ἐμὲ τὴν ἄφατόν σου ἀγαθότητα· δώρησαί μοι καὶ πᾶσι τοῖς ἀγαπῶσί σε, προσκυνῆσαι τὴν δόξαν σου ἐν τῇ βασιλείᾳ σου, καὶ ἐντρυφῶντας εἰπεῖν τῷ 184 κάλλει σου· δόξα τῷ Πατρὶ τῷ ποιήσαντι ἡμᾶς, καὶ δόξα τῷ Υἱῷ τῷ σώσαντι ἡμᾶς, καὶ δόξα τῷ ἀνακαινίσαντι ἡμᾶς παναγίῳ Πνεύματι, εἰς τοὺς σύμπαντας αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.